

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

4 septembrie, 2025
Nr. 25-26 (4531-4532)
Prețul 20 lei
Fondat: martie 1941
Serie nouă: 1990
ISSN 1857-3851
www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Școala cea mai bună e aceea în care înveți, înainte de toate, a învăța.

Nicolae IORGA (1871-1940), istoric și critic literar, academician român

Acord liric

Virgil CARIANOPOL

CARTEA

*Cartea e ca mama noastră:
Ea ne-nvață ce e bine,
Tot ce trebuie să facem
Și să știe orișicine.*

*Ea dă sfaturi tuturor,
Înțeleaptă, ajutor
Pentru toți ce vor să-i ceară,
Dă lumină tuturor.*

*De-aia, dragi copii, întruna
S-o-ntrebați că, la nevoi,
Ea nu doarme, ea chiar noaptea
Este trează pentru noi.*

● Bine-ai sosit, an școlar!

Fotografie-simbol

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

DE CE anul școlar începe pe 1 septembrie?

Bine te-am regăsit, dragă „ORIZONT COGNITIV”!
După vacanța mare, iată-ne reveniți la școală. Eu, însă, așa și nu prea pricep: de ce anul școlar începe la noi anume pe 1 septembrie? Din ce motiv s-a încetățenit această tradiție? Când începe școala în alte țări? Aș fi foarte curios să-mi dați un răspuns concret și cuprinzător, pe care cred că îl așteaptă mai mulți cititori.

Răzvan BRAȘOVANU, elev în clasa a V-a „B”
la Liceul Teoretic „A.I. Cuza”

mun. Chișinău

Acest „de ce?” a devenit deja tradițional la început de an nou școlar, căci ne-a mai fost adresat, în diferite formulări, și în anii precedenți. Consider, însă, că nu vom da greș dacă acum, în primele zile ale noului an școlar, vom repeta unele amănunte legate de tema abordată. Căci, știe oricine, repetarea este mama cunoștințelor. Cu atât mai mult cu cât unii dintre cititorii noștri s-au abonat pentru prima dată la „Florile Dalbe” și ar fi foarte curioși să afle și dânsii un răspuns plauzibil.

Deci, s-o luăm pe rând. Într-adevăr, nu în toate țările din Europa anul școlar începe pe 1 septembrie. În România, Bulgaria, Polonia, Ungaria, Cehia, Slovenia, Serbia, de pildă, copiii încep studiile pe 15 septembrie (evident, cu unele modificări, atunci când 15 cade într-o zi de odihnă). În Franța, însă, elevii sunt chemați în cla-

se de primul clopoțel pe 5 septembrie, în Austria – pe 10 septembrie, în Spania și Portugalia – pe 14 septembrie (clasele superioare) și pe 24 septembrie (clasele primare), în Finlanda – pe 15 august, în Danemarca – pe 1 august, în Italia – pe 11 septembrie, iar în Germania aproape fiecare land (regiune federală) are o dată a sa de începere a anului școlar.

După cum vedem, în Uniunea Europeană nu există o zi unică și unanim acceptată de începere a anului școlar. Fiecare țară are tradițiile sale specifice, care s-au format de-a lungul secolelor, ținându-se cont de mai multe aspecte, inclusiv de particularitățile climatice, de situarea geografică, de confesiunea religioasă etc.

În Republica Moldova, ca și în alte țări creștine, anul școlar începe tradițional pe 1 septembrie, care este, de fapt, nu doar

prima zi a unui nou an de studii, ci și prima zi a unui... an nou calendaristic!

- Oare nu 1 ianuarie este prima zi a anului nou? Sau s-a schimbat cumva calendarul peste noapte? ne poate reproșa, mirat, oricare dintre cititorii noștri.

Nu s-a schimbat nimic, dragii mei! Atât doar că anul nou bisericesc, într-adevăr, începe la creștinii ortodocși, conform unei tradiții seculare, anume pe... 1 septembrie! Și, dacă facem o incursiune în istorie, vom constata că primele școli au luat naștere la noi anume pe lângă biserici și mănăstiri. Acele școli parohiale de mireni sau seminare de duhovnici își relatau activitatea anume pe 1 septembrie, adică în prima zi a anului nou bisericesc. Tradiția aceasta s-a extins, mai apoi, și asupra învățământului laic de toate nivelurile, fiind respectată și în prezent.

Astfel ziua de 1 septembrie, chiar dacă nu este marcată cu roșu în calendar, și-a făcut deja loc în inimile noastre drept o mare și deosebită sărbătoare. Prin semnificația-i de Sărbătoare a Cunoștințelor, această zi este, într-adevăr, un fel de An Nou al Luminii, cu colinde de pace și urări de belșug. Pace sufletească și belșug de înțelepciune: în inimile și mințile elevilor, în inimile și mințile profesorilor, în inimile și mințile părinților și ale tuturor celor care am stat cândva în simpla bancă școlară.

În fine, nu-mi rămâne decât să vă felicit pe toți elevii cu ocazia începerii noului an școlar, dorindu-vă să ajungeți la sfârșitul lui cu bine și succese remarcabile. Spor la carte!

Ion ANTON

ABONAREA – 2025

La „Florile Dalbe”
vă puteți abona
oricând!

STIMAȚI PĂRINȚI
ȘI DIRIGINȚI DE CLASĂ,

„Florile Dalbe” înseamnă:

- Un colind pentru mintea și sufletul elevilor de la clasa a II-a până la clasa a XII-a, dar în special pentru cei din ciclul gimnazial;
- Un supliment considerabil de cunoștințe la manualele școlare.

Nu mai stați pe gânduri! Consultați catalogul „Poșta Moldovei” și efectuați abonarea pentru jumătatea a doua a anului chiar azi!

Relații la tel.: 022-23-37-78;

022-23-41-95

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane fizice
și juridice:

1 lună – 40 lei

3 luni – 120 lei

Următorul număr va apărea pe 25 septembrie a.c.

2025 - Anul Mihai Eminescu

NEMURITOR ȘI RECE... (6)

Eminescu – un creator între trecut și viitor, „făcând operă demiurg prin cuvânt” (C. Ciopraga) – rămâne și astăzi cel mai ales poet”, „poetul nostru național și universal”, „poetul nepereche”, vorba lui G. Călinescu. Eminescu, adolescentul de până la Eminescu, a fost însuși poporul român încă nedescoperit, geniul poetic popular al acestuia bătând la porțile viitorului, întrezărit pe ici-colo ba prin Vasile Alecsandri, ba prin Gheorghe Asachi, ba prin alți creatori ai neamului, pentru că el venea din toți și de pretutindeni, cuprindea într-un fel necuprinsul, partea poate cea mai tainică și mai intransigabilă din el. Nu în zadar Tudor Arghezi spunea că „Eminescu nu poate fi tradus nici în românește...”. Credem că nici explicat nu poate fi în toată măreția lui singulară, hyperionică, în adevăr demiurgică. Pentru că „ceea ce a izbutit a depășit și intenția sa, și înțelegerea noastră” (Zoe Dumitrescu-Bușulenga). Eminescu acel de până la *Venere și madonă* a fost mai mult un alecsandrian în parte. Pe când Eminescu cel de după *Venere și madonă* tinde și devine treptat un poet de talie europeană al vremii și nu numai. O mărturisesc *Se bate miezul nopții*, *Rugăciunea unui dac*, sonetele, *Scrisorile*, *Luceafărul*, *Doina* etc., care ni-l dezvăluiesc ca pe un mare poet național și universal, ca pe un autor de geniu. Să nu se uite că în acest răstimp crease o vastă și admirabilă operă epică, o proză politică polemică și inegalabilă în istoria literaturii naționale. Eminescu în această vreme scrisese atât de mult cât nu-și putea închipui un om, un scriitor de pe timpuri, că se putea scrie. Atât de mult, de profund și atât de măiestrit. Drept că opera lui rămânea necunoscută. Nemuritoare și rece... Însă acei care au parcurs la editarea operei lui necunoscute au contribuit la descoperirea lui Eminescu cel de după Eminescu. Abia atunci... Și abia acum putem să-l vedem deplin în „măntia-i” literară, de „foc”. Abia acum, lecturându-l, înțelegem că el a fost mai mult decât a fost.

Nici o lacrimă cosmică nu e mai dureroasă, dar nici mai limpede ca opera lui care nu poate fi ștearsă de uitare nici cu mâna, nici cu vântul, nici cu gândul, pentru că în ea arde soarele inimii și al conștiinței Creatorului născut din pământ și pentru pământ, născut din lumină și pentru lumină, pentru a ilumina adâncurile și înălțimile geniului unui popor cu propriu-i geniu. Lacrima lui luminează lacrima noastră. El a plâns în versuri și a scris lacrima noastră, metaforic vorbind. De aceea el este „Nemuritor și rece...” Ca și Luceafărul. Prin reacțiile lui filosofice.

În roua frunții lui Eminescu, înseninată de gândurile și de simțirile „setei de etern”, ce și-a dăruit c-un „dor nemărginit” nopțile nesomnului creației se vede diamantul vieții lui, „dialogului” lui „continuu” de 17 ani febrili cu necunoscutul: se vede opera, tezaurul lui, plătit morții într-o continuitate. Este o plată mare și grea, dumnezeiască și dezinteresată, egală cu sine. Numai un geniu, o personalitate ca a lui a putut să urce treptele impersonale ale cunoașterii și ale autocunoașterii. Așa se face că Poezia, întregul ei, absolutul acesteia se numește prin extensiune Eminescu sau „Nemuritor și rece...”. Care rămâne prin superioritatea „lunii” sale „la toate rece”, la toate cele străine firii și chemării, operei sale divine, superioare.

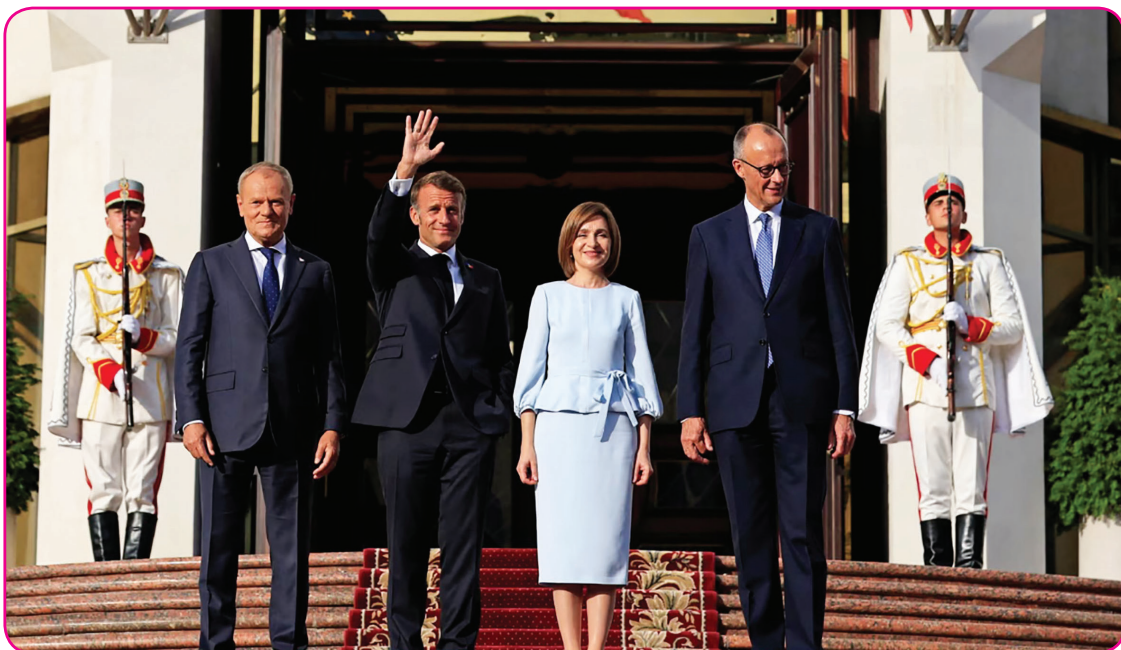
Eminescu întotdeauna, și numai astăzi, va fi un Creator dificil, neînțeles în mai multe privințe. Doar de un singur lucru nu ne îndoim: el va fi gustat oricând. Și poate și mai mult decât acum. Pentru că el a avut două inimi: una lumina soarele, iar alta arginta luna nopții, adică le eminescianiza, le înminuna cu sufletul său mareț, le anima cu suferința lui personală într-o mântuirea și spiritualizarea neamului. Altfel nu mai devenea un poet celebru al tuturor timpurilor, atemporal. Un simbol. Un „concept”. Și astăzi, ca și întotdeauna, Eminescu trece din viitor în prezent, în „Patria prezentului” din trecutul său netrecut – înstelat și nimbat, înlucărat de nemurire și de impersonalitate.

După un secol și ceva... de nevedere, dar și de revedere indirectă, opera sa monumentală, a Marelui Poet național și universal Mihai Eminescu, creația lui diamantină ca roua dimineții cosmice și telurice reflectă în curcubeiele și stelarele ei irizări gama trăirilor potopitoare de înger și de martir, de „crucificat” (Tudor Arghezi) a aceluia care s-a identificat cu spiritul poporului său, cu destinul dramatic și civilizator al acestuia dintr-un unghi de vedere estetic atât de proaspăt al clipei veșnice ce și l-a ales de Luceafăr din țările cosmice nu întâmplător. Or, el a întâmplat ceva imprevizibil pentru secole, dacă nu pentru milenii, pentru eternitate. Eminescu cu (Eminestii...) a(u) străbătut lumea de la un capăt la altul ca lacrima sufletului omului, ca roua câmpia „eternei dimineți”. Ca artă Eminescu cel de după Eminescu atât în trecut, cât și-n viitor, de vreme ce-i un poet al dualității, de fiecare dată va fi altul și mai altfel.

Ca și lacrima, ca și roua dimineții, ca și roua sufletului, ca și Poezia pe care a lăsat-o testament unui nou Eminescu, unor noi Eminestii, pământestii, românești, dar și cerești. Dar întotdeauna el însuși, mereu „nemuritor și rece” ca izvorul, ca dorul „dureros de dulce”, „nemărginit” și de nemărginit... „Nemuritor și rece...”.

Tudor PALLADI

EVENIMENT ISTORIC

• Președinta Maia Sandu cu înalții oaspeți europeni sosiți la Chișinău de Ziua Independenței

LOCUL NOSTRU ESTE ÎN FAMILIA EUROPEANĂ

Pe 27 august, Republica Moldova a marcat 34 de ani de la proclamarea independenței, un moment important pentru istoria și destinul țării noastre. Cu acest prilej, conducerea de vârf a statului a participat la ceremoniile de depunere de flori la monumentul „Maica Îndurerată” din cadrul Complexului Memorial „Eternitate” și la monumentul domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt.

În mesajul său, Președinta **Maia Sandu** a subliniat importanța unității și a responsabilității fiecăruia pentru viitorul țării:

– Tot ce faci tu înseamnă Moldova. Când tu te simți în siguranță, Moldova este în siguranță. Când tu acționezi liber și independent, Moldova este liberă și independentă. Când tu alegi drumul corect, Moldova este pe drumul corect. Moldova trăiește prin tine. Prin fiecare mână care muncește. Prin fiecare inimă care iubește. Noi făurim drumul Moldovei. La mulți ani, Moldova!

Manifestările dedicate Zilei Independenței au continuat pe tot parcursul zilei. Un eveniment istoric al sărbătorii l-a constituit vizita la Chișinău a Președintelui Franței, **Emmanuel Macron**, Cancelarului Germaniei, **Friedrich Merz**, și Prim-ministrului Poloniei, **Donald Tusk** – trei lideri europeni care au venit să transmită sprijinul lor ferm pentru viitorul european al țării noastre.

Prezența liderilor europeni de ziua națională reprezintă un semnal puternic de prietenie și respect față de poporul nostru, dar și o confirmare clară că drumul european al Republicii Moldova nu este un vis îndepărtat, ci un proiect comun, în proces de desfășurare.

În cadrul conferinței de presă cu cei trei oficiali, Președinta Maia Sandu a declarat: „Astăzi, Moldova nu mai este doar cunoscută, este respectată. Am arătat că suntem

demni și că locul nostru este în familia europeană. Independența și viitorul nostru sunt în mâinile noastre și nu avem dreptul să le pierdem”.

Președintele Emmanuel Macron a reconfirmat că Franța va rămâne alături de Republica Moldova în procesul de integrare europeană și a accentuat: „Moldova face parte din familia europeană prin valorile pe care le apără. Împreună dorim să transmitem un mesaj de prietenie, solidaritate și încredere în viitorul nostru comun”.

La rândul său, Prim-ministrul Donald Tusk a subliniat: „Europa va fi mai puternică alături de Moldova – reziliența voastră, valorile voastre și vocea voastră vor îmbogăți Uniunea noastră”.

Totodată, Cancelarul Friedrich Merz a reiterat: „Germania, Franța și Polonia stau alături de o Moldova liberă și europeană”.

Franța, Germania și Polonia s-au dovedit în mod constant susținători fermi ai Republicii Moldova, contribuind activ la modernizarea țării și la avansarea procesului de integrare europeană.

În seara zilei de 27 august, alături de Președinta Maia Sandu, Președintele Macron, Cancelarul Merz și Prim-ministrul Tusk s-au adresat cetățenilor de pe scena principală a țării, în Piața Marii Adunări Naționale.

Sursa:

Președinția Republicii Moldova

DE ZIUA LIMBII ROMÂNE

Mult e dulce și frumoasă
limba ce-o vorbim...

„Limba este întâiul mare poem al unui popor”

Lucian BLAGA

Limba pe care o vorbim se numește limba maternă, deoarece primul cuvânt rostit de oricare prunc este MAMA. Limba este sufletul unui popor. O limbă seamănă cu oamenii care o vorbesc. O limbă seamănă cu locurile în care e vorbită. Limba e opera cea mai de seamă a unui neam, e geniul lui. Limba e poporul. Poporul e limba. Un popor fără de limbă este ca o țară fără de popor. Baladele, doinele, legendele, proverbele, bocetele, basmele, poveștile ș.a. constituie, toate împreună, mitologia limbii române. Ele sunt piramidele noastre, ale căror vârfuri se văd de la distanțe de secole, fără lunete sau

telescoape. Baladele și doinele sunt, întâi de toate, monumentele înălțate limbii în care au fost concepute.

Un cuvânt e ca o sămânță: el poate încolți, face floare și fruct sau poate fi sămânță seacă, din care nu răsare decât nimicul. Ca și în oricare altă limbă, există și în limba română cuvinte tinere, cuvinte bătrâne, cuvinte care mor, cuvinte care abia se nasc... Limba a transmis comorile spirituale ale umanității de la o generație la alta, ajutând omul să se depășească, ajutând o generație să folosească experiența celeilalte. Cuvintele au avut sarcina de a comunica, dar și de a aduce aminte, de a atrage atenția, de a memoriza.

Limba e arhiva, averea spirituală a unui popor, moștenită din tată în fiu, sporită și transmisă ca o ștafetă mai departe. Limba este testamentul pe care o generație îl lasă generațiilor care vin. Dacă nu știi cum te cheamă, nu poți fi suveran. Nu vom putea fi nici suverani, nici independenți, nici liberi – atâta timp cât nu știm cine suntem și care e limba noastră. Iar adevărul e unul: *suntem români și vorbim românește*. Fără limbă nu există nici libertate, nici independență, nici stat. Limba este temelia unui stat. Când cineva lovește în limba română, lovește în temelnicia noastră.

Limba română face parte din noi înșine, ca și sufletul nostru, ca sângele care ne circulă prin vene. Apărându-ne limba – ne apărăm ființa națională. Apărând adevărul despre limba noastră, ne apărăm strămoșii și strănepoții, păstrând vie legătura dintre generații.

Doina SPĂTARU,
șefă de sector la Biblioteca
„Ștefan cel Mare și Sfânt”,
filială a BPM
„Bogdan P. Hasdeu”
mun. Chișinău

Ne scriu cititorii

LIMBA MEA
DE-ACASĂ

Ziua Limbii Române e în fiecare zi – atunci când îi rostim și îi scriem corect cuvintele, când îi respectăm regulile, când citim din scriitorii noștri și le recităm versurile. Atunci o simțim ca pe o parte a sufletului nostru. Limba română este puntea dintre trecutul și viitorul neamului nostru. Ea ne ține împreună în vremuri grele și tot cu ea ne cântăm bucuriile. Ziua Limbii Române este pentru noi nu doar o sărbătoare națională, ci și una de familie: prin comemorarea scriitorilor, prin plimbările pe Aleea Clasicilor din Chișinău. Cred că suntem norocoși să avem o asemenea sărbătoare. Astfel înțelegem cât de bogată, melodică și infinit de frumoasă este limba română.

Sofia UNGUREANU,
elevă în clasa a V-a
la Liceul Teoretic „I. Creangă”

mun. Chișinău

VACANȚA NU E
DOAR ODIHNĂ

Cred că nici un alt anotimp nu-mi trezește atâtea emoții ca vara. Colegii mei și-au petrecut vacanța împreună cu familia – care la mare, care la munte. Unii au rămas acasă. Iar eu am avut o vară captivantă, pentru că am îmbinat cu măiestrie odihna și munca în gospodăria bunicilor mei de la țară. Îmi plac păsările și animalele și nu mi-a luat mult timp să mă împrietenesc cu ele. Hraneam găinile și puișorii, le dădeam apă. Seara, aveam responsabilitatea să aduc acasă de la păscut cârdul bobocilor aventurieri. Cățelușul meu credincios mă însoțea pretutindeni, gata să-mi sară în ajutor.

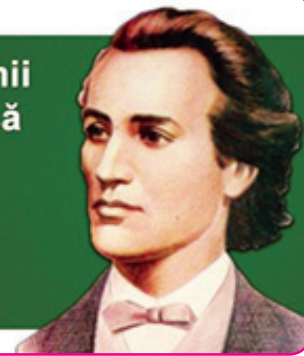
Tot în această vară am explorat mai multe lumi (de la aventurile preadolescentului vizător la fricile războiului) prin intermediul lecturii. În vara aceasta m-am concentrat pe studierea unei limbi noi care, sper, îmi va fi de folos în munca mea de dezvoltare personală. Da, vacanța nu e doar odihnă. E și organizarea corectă a timpului, pentru ca apoi să mă pot bucura de amintirile și experiențele mele frumoase.

Laura BÂRCĂ, elevă în clasa a V-a
la Liceul Teoretic „Gh. Asachi”
mun. Chișinău

Lumina spiritului

De aproape două mii
de ani ni se predică
să ne iubim, iar
noi ne sfășiem.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI
de Mihai Eminescu

- Am înțeles că un om poate avea totul neavând nimic și nimic având totul.
- Măsurariul civilizațiunii unui popor în ziua de azi e: o limbă sonoră și aptă de a exprima prin sunete noțiuni, prin șir și accent logic cugete, prin accent etic sentimente.
- Un amor care se sfârșește cu amiciție, nu a fost amor.
- Orice cugetare generoasă, orice descoperire mare purcede de la inimă și apelează la inimă.
- Omul are atâta libertate și egalitate pe câtă avere are. Iar cel sărac e totdeauna sclav.
- Eu nu pot să nu te iubesc. Tu nu știi de ce, și nu ți-o pot spune, și cu toate astea chipul tău, umbra ce-ai aruncat-o pe pânza gândurilor mele este singura fericire ce am avut-o în lume.

Leo BUTNARU

LEO-
LOGISME

- Precum cuvintele aripate, există și cifre aripate. Spre exemplu, cele din teoria lui Pitagora. Ba chiar simpla tablă a înmulțirii e toată din cifre aripate – ca o colecție de proverbe aritmetice, zicători pentru începători, elevi și profesori.
- Când actorul e fericit, i se pare că-i zâmbesc ambele măști emblematice ale teatrului, chiar dacă una din ele se strâmbă!
- Mai întâi teatrul absurdului a devenit absurd, apoi s-a autodepășit.
- Două mari diferențe (precum se zice la Odesa, chiar dacă e vorba doar de una) dintre teatrul absurdului și absurdul teatrului, teatrul unui actor și actorul unui teatru.
- Lumea ca teatru a degradat până la condiția de circ (și pâine).
- Cei mai deștepți, inteligenți eroi în teatru sunt cei din tragedii.

(Va urma)

ADIO, VACANȚĂ!

O VARĂ PRINTRE CĂRȚI

În timpul vacanței biblioteca rămâne un loc de lectură, relaționare și prietenie. Pentru învârtecușii de la liceele din sectorul Botanica al capitalei un astfel de loc a devenit Biblioteca „N. Titulescu”. Campania „Provocarea verii” i-a adunat pe micii cititori în cadrul unor activități interesante, de care își vor aduce aminte multă vreme.

Chiar de dimineață biblioteca îi aștepta cu mici surprize, glume, ghicitori, concursuri puse la cale de vesela și ingenioasa directoare Alio-na NOSATÎI. Împreună cu doamnele bibliotecare, picii creau, citeau, se jucau. Întâlnirile cu scriitori, oameni de cultură și specialiști din diferite domenii îi ajutau să-și descopere calitățile și să afle lucruri noi. Unul dintre subiectele abordate în cadrul discuțiilor, cel privind securitatea cibernetică, i-a interesat în mod deosebit. Oaspetele copiilor, dna Natalia Spănu, directorul Institutului de Studii Politice din Moldova, le-a explicat ce înseamnă siguranța în mediul online, care sunt riscurile ascunse și cum pot să-și protejeze datele personale. Astfel, învățând, copiii se maturizează, devin responsabili de acțiunile lor.

Dar ce frumoasă a fost întâlnirea cu scriitoarea Ada ZAPOROJANU! Cartea ei

• O activitate captivantă

„Legenda florilor” i-a încântat atât de tare pe picii, încât au înscenat un fragment din poveste, emoționând-o profund pe autoare și trezindu-i sentimente de recunoștință. Până și pisica Chira, răsfățata copiilor, care de ceva vreme își duce traiul la bibliotecă, a avut un rol în acest spectacol. Atmosfera de sărbătoare la bibliotecă este

întregită, tradițional, de micile „ospățuri”, cu plăcințele, fructe și dulciuri, pe care părinții și bunicuțele le pregătesc pentru odraslele lor. La plecare, fiecare copil își alege de pe raft o carte. Pentru că se știe: lectura nu are vacanță.

INELUȘ

Ion HADÂRCĂ

DINTR-A-NTÂIA

Precum albinele-n pomet
Din flori în flori
Sorbesc nectarul,
Noi învățăm prin Alfabet
Să ne sorbim Abecedarul.

Ca puii de pe ramuri vrem
Prin mii de glasuri guralive
Un cântec nou să învățăm
Cum n-a mai fost pe portative

Precum furnica-n mușuroi
Mereu socoate și adună,
Dorim să numărăm și noi
Câte în stele și în lună.

...În mușuroaie, stupi și crengi
Atâtea școli deschide Glia,
Că ni-i în grijă: oare bănci
Ajung la toți cei dintr-a-ntâia?

Impresii de vacanță

La bunici, sub cerul senin

Am așteptat cu nerăbdare vacanța de vară. Toți colegii mei s-au odihnit frumos, dar eu consider că am avut o vară deosebită.

În fiecare dimineață mă trezeam în zori, ieșeam din casă și călcam pe iarba umedă. Firicelele gingașe îmi dezmiardau picioarele, iar roua mi le clătea cu bobitele ei strălucitoare. În amiaza mare, când soarele începea să ne pârjolească, noi(eu și verișorii mei) ne încărcam pistoalele cu apă și construim un parc aquatic în ograda bunicii. Iar pe înserat alergam la stadionul din sat. Acolo se adunau zeci de copii. Ne jucam până seara târziu. Era atâta veselie și atâta bucurie, încât bunica ne aducea cu mare greu acasă. Și tot așa, seară de seară. Cum să uit zilele acelea minunate?

Sofia PÂNZARI, elevă în clasa a V-a „B”
la Liceul Teoretic „A.I. Cuza”

mun. Chișinău

EȘTI ISTET?

Găsește în aceste imagini cinci diferențe și trimite răspunsul la redacție! Concurusul celor isteți continuă. Învățătorii vor fi premiați la sfârșit de an.

Glume

Sandu îi spune mamei:
- Mămico, am două vești: una rea și una bună. Cea rea: mi-am uitat ghiozdanul în troleibuz. Cea bună: trebuie să-mi cumpăr altul nou...

- Îți place natura?
- Foarte mult! În vacanță m-am uitat la televizor doar în grădină.

- Câți pești ai prins, Georgică?
- Dacă-l prind pe acesta care mușcă acum și încă doi, înseamnă că am prins trei.

- Dacă nu te-ai juca atât la computer, demult ai fi ajuns premiantă! o dojenește mama pe fiica sa.

- Nu-mi pasă. Când mă joc, mă simt ca la olimpiadă.

Jocuri de când bunica era mică

„BĂSMĂLUȚA”

Copiii stau în cerc.

Înainte să înceapă jocul, un copil recită:

Iată un model frumos,

E brodat de bunicuța

Când era ca tine, mică.

Încearcă și mătăluța.

Un jucător aleargă cu băsmăluța strânsă în pumn în jurul cercului. Participanții la joc trebuie să fie atenți, pentru că, în orice clipă, băsmăluța poate fi lăsată jos, la spatele cuiva dintre ei (chiar tu poți fi acela). Dacă nu ai observat-o și „stăpânul” băsmăluței reușește să facă ocolul cercului, atunci tu îi cedezi locul și intri în mijlocul cercului, de unde urmărești desfășurarea jocului. Dacă, însă, ai fost atent, ridici băsmăluța de jos, încerci să-l ajungi pe acel ce ți-a lăsat-o și i-o transmiți, pentru ca el să poată continua jocul. Trebuie să reușești până acela va ocupa locul rămas liber. În caz contrar, stăpânul băsmăluței se așază în locul tău. Câștigă acel ce izbutește să adune în mijlocul cercului cât mai mulți jucători.”

Aniversări Iurie COLESNIC – 70

Iurie COLESNIC, istoric literar, scriitor și politician din Republica Moldova, s-a născut la 12 august 1955 în satul Dereneu, r-nul Călărași, unde și-a făcut studiile medii. În 1978 absolvă Facultatea de Energetică, Universitatea Tehnică din Moldova. Pe parcursul deceniilor desfășoară o activitate de invidiat. Mai întâi e învățător în satul Buda (același raion), apoi referent la Societatea „Știința” și profesor de tehnologie specială în cadrul ȘTP-10 din capitală. Deține postul de redactor-șef și de director artistic la Studioul „Animafilm”. Ulterior conduce centrul Muzeografic „M. Kogălniceanu”, editurile: „Universitas”, „Gh. Asachi”, „Museum”, Casa Cărții „Mitropolit Petru Movilă”. A scris despre personalitățile istorice: Zamfir Ralli-Arbore, Pantelimon Halippa, Leonid Donici (Dobronravov), Ștefan Pirogan ș. a. Contribuie la apariția volumului: „Dicționarul femeilor ilustre ale Basarabiei”, „Enciclopedia

membrilor Sfatului Țării” și a lucrărilor despre Universitatea Tehnică a Moldovei. Scrierile sale: „Literatura română: dicționar-antologie de istorie și teorie literară” (editura „Museum” anul 2000), „Arheologii interioare”, versuri (editura Hyperion, 1991) și „Basarabia necunoscută” (10 vol., 1993) se află în Biblioteca Congresului SUA (*Library of Congress. Online Catalog*). Membru al Uniunii Scriitorilor.

Debut editorial – culegerea de versuri pentru copii „Puiul îndrăzneț”, 1980.

Scenarii de film (1989-2010): *Binecuvântare, Stropul de ceară, Buburuza, Harap Alb, Filozoful din Cubolta, Copiii GULAG-ului.*

Premii și distincții: Premiul „Mihai Eminescu” (al bibliofililor), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova, Premiul Salonului Național de Carte de la Iași, Premiul Salonului Național de Carte pentru Copii, Premiul Național al Republicii

Moldova pentru Literatură și Istorie. Medalia **Sfântul Daniil**, Medalia **Dimitrie Cantemir** (AȘM) ș.a. Maestru al Literaturii, Membru-corespondent al Academiei Internaționale de Cadre (Kiev), Doctor „Honoris Causa” al Universității Umanistice (Chișinău). Ordinul de Onoare al Republicii Moldova.

Iurie COLESNIC

BASARABIA NECUNOSCUȚĂ

(Fragmente)

„Iurie Colesnic este un valorificator al trecutului misterios...”

Nicolae DABIJA

Mergem prin timp, așa cum suntem deprinși a merge pe un drum, când mai viguroși, când mai grăbiți și obosiți peste măsură. Și rar cine dintre noi are curajul să se oprească măcar pentru o clipă pentru a se dumeri încotro mergem. Unii au curajul să-și facă notițe și să le pună la judecata contemporanilor și chiar a urmașilor...

* * *

Rar cine, văzând un munte, luat în ramă aparte, să se minuneze de măreția lui. Munții sunt frumoși, falnici și impunători numai când sunt priviți în ansamblu. Vâruri presărate cu zăpadă, creste purtând căciuli verzi de păduri ori săgeți ascuțite de granit!

Gândul m-a dus la munți și mi-am amintit de trecutul glorios al Basarabiei, de munții ei, adică de figurile care au lacrima, sufletul și crestele acelor munți închipuiți.

Am fost timp îndelungat îndemnați să admirăm câte un munte, privindu-l dintr-un singur unghi – nu cumva, Doamne ferește,

să ni se pară nespus de mare! Dar să-i admirăm așa cum stau ei în lanț rar ne-a fost dat...

Însă:

După felul cum se sprijineau umăr de umăr am priceput că sunt din neamul nostru.

Munții noștri – acești martiri și însuflețitori, acești fii credincioși ai Basarabiei... Deschizători de drumuri, înaintemergători, mereu neabătuți din cale. Întocmai cum i-a descris înțelepciunea indiană...

Viața, în fond, este hemografie, „adică scrierea cu tine însuți” (Nichita Stănescu). Și atunci când nu mai avem cronici, nici suficiente arhive și nici martori oculari, suntem datori să reconstituim trecutul după amprente lăsate de istorie pe fiecare atom, pe fiecare frunză, pe fiecare clipă, pe fiecare stea...

Numai așa ne vom înrudi cu trecutul, numai așa vom obține plasma memoriei, numai așa vom reuși să ne apropiem de esența noastră.

Referințe critice:

Ceea ce a reușit să-l impună și să-i aducă lui Iurie Colesnic o rentă serioasă ca literat e apetența sa pentru istoria literaturii.

Eugen SIMION

Un spirit investigator fugos-expeditiv de cursă lungă, gustând plăcerea de-a face grăbit opera de pionierat și operând preponderent cu fișe bibliografice amănunțite, sociografice.

Mihai CIMPOI

Poetul Iurie Colesnic are conștiința vrajei absolut necesare operei artistice, a aceluia inefabil fără de care poezia degradează în comunicare directă, abstractă și... prozaică. Bucură o tendință aproape constantă a autorului de a spune mult în cuvinte puține, astfel zis – de a exprima adevăruri adânci prin mijlocirea miniaturii poetice.

Ion CIOCANU

Această lucrare („Basarabia necunoscută”), pe lângă faptul că acoperă un șir de lacune grave din istoria acestui petic de pământ situat între Prut și Nistru, are o importanță deosebită în educarea tinerei generații, care trebuie să cunoască adevărul – univers absolut al Libertății.

Constantin RUSNAC

Prin „Basarabia necunoscută” Iurie Colesnic a întors acasă personalitățile și vremurile cuprinse în două lacrimi dintr-o iubire genială.

Haralambie MORARU

• Din colecția „Basarabia necunoscută” de Iurie Colesnic.

Mihai EMINESCU

Rugăciune

Crăiasă alegându-te,
Îngenunchem rugându-te,
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică prea curată
Și pururea Fecioară,
Marie!

Noi, ce din mila Sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor,
Luceafărului mărilor;
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, Maică prea curată
Și pururea Fecioară,
Marie!

Sărbători creștine

8/21 septembrie – Nașterea Maicii Domnului

(Sfânta Maria Mică)

14/27 septembrie – Înălțarea Sfintei Cruci

(Ziua Crucii)

Minunile credinței

Simbolul îmbrățișării dumnezeiești

Se povestește că Sfânta Elena, mama împăratului Constantin cel Mare, a poruncit să fie făcute săpături pe Muntele Golgota, unde au fost descoperite trei cruci.

Pentru a afla care era Crucea lui Hristos, a fost adusă o femeie bolnavă și i s-a spus să atingă, pe rând, crucile.

Aceasta a atins prima cruce, apoi a doua, iar, când a atins și a treia cruce, s-a vindecat pe loc.

Crucea Sfântă se mai păstrează și astăzi într-o biserică din Ierusalim, săvârșind fără încetare minuni în trupurile și în sufletele celor ce vin și se închină în fața ei cu sinceritate și cu credință.

„Mântuitorul a ales Crucea, fiindcă astfel se moare cu mâinile întinse. El S-a sfârșit îmbrățișându-ne.” (Sfântul Atanasie cel Mare)

Sfânta Liturghie în biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din s. Răspopeni, r-nul Șoldănești

Ce este Taina Sfântului Maslu?

Unul dintre cei mai cunoscuți și iubiți sfinți ai Bisericii este Sfântul Pantelimon, considerat ocrotitorul medicilor și tămăduitorul bolnavilor. Este adesea numit „doctor fără de arginți”, ceea ce arată că nu a căutat să câștige averi și nu a cerut plată pentru binefacerile lui.

Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitorul de boli, Pantelimon, este prăznuit în data de 27 iulie / 9 august, iar după liturghie se oficiază Taina Sfântului Maslu.

Sfântul Maslu este a șaptea Sfântă Taină a Bisericii lui Hristos și cea mai puternică slujbă de ajutor și vindecare. Biserica se roagă pentru cei aflați în suferință, dăruindu-le harul tămăduirii, al iertării păcatelor prin ungerea cu untdelemn sfințit însoțită de rugăciunea preoților.

Fila creștină
pentru copii și adolescenți

Lasăți copilașii să vină la mine
Marcu (10, 14.)

VESTEA BUNĂ

Nr. 7 (118)

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

„Dacă nu le dăm copiilor noștri pe Hristos, studiile nu le folosesc!” (Arh. Efrem Vatopedinul)

Maria – aleasă de Dumnezeu

În fiecare an, la data de 8/21 septembrie, creștinii sărbătoresc Nașterea Maicii Domnului, cunoscută în popor drept Sfânta Maria Mică. Este prima sărbătoare din cursul anului bisericesc, care începe la 1 septembrie, și totodată cea mai mare sărbătoare a toamnei. În această zi credincioșii merg de dimineață la biserică, pentru a asculta slujba și pentru a se închina la icoana Maicii Domnului.

Titlurile cel mai des atribuite Fecioarei Maria sunt Maica Domnului (Our Lady, Notre Dame, Nuestra Señora, Nossa Senhora, Madonna), Binecu-

vântata Fecioară Maria, Regina Cerurilor (Queen of Heaven, Regina Coeli) și altele.

Numele Maria, potrivit unor surse, înseamnă „co-

pil dorit”. Pentru creștini, cuvântul Maria, după transcrierea ebraică, și Mariana, după transcrierea grecească, înseamnă „aleasă, iubită de Dumnezeu”.

Povestiri cu tâlc

PUTEREA SFINTEI CRUCI

În timpul domniei împăratului Dioclețian, în Italia trăia un băiețel pe care-l chema Vit. Tatăl lui era păgân și se bucura de mult respect în rândurile nobilimii. Băiatul, însă, era în taină creștin (pe atunci credința creștină era prigonită). Despre aceasta a aflat comandantul orașului și l-a chemat pe tatăl copilului, zicându-i aspru:

- Dacă vrei ca băiatul tău să trăiască, convinge-l să se lepede de această credință nebună!

Părintele, speriat, a încercat să-și convingă fiul să se lepede de Hristos. Însă micuțul Vit i-a răspuns:

- Tată, nu pot să mă dezic de Mântuitorul meu!

Răspunsul copilului a ajuns la urechile lui Dioclețian. Împăratul l-a chemat la el. Nu reușea să-l convingă să se lepede de Hristos, și de aceea a hotărât să aplice forța.

- Dacă până mâine acest copil încăpățânat nu se lasă de toate îndărătniciile, să fie supus chinurilor! a poruncit crudul împărat.

În ziua următoare Vit și alți câțiva creștini au fost duși într-o încăpere specială pentru a fi sfâșiați de animale sălbatice. Un leu flămând se apropie de creștini. Băiatul și ceilalți mucenici se rugau neîncetat. Leul se pregătea pentru groaznicul salt. Vit, uitându-se la leu, s-a însemnat cu Sfânta Cruce. Și atunci s-a întâmplat minunea: leul s-a târât smerit spre el, s-a culcat la picioarele lui și a început să i le lingă.

Un grup de tineri din Ștefan Vodă în pelerinaj de vacanță, însoțiți de parohul Bisericii „Sf. Ioan Botezătorul” Ioan Apostol

CARTEA DE PROZĂ

Drumurile socratice
ale sortii

Dintr-un motto auctorial suntem atenționați că ni se prezintă niște povești ale satului: cele crezute plâng, necrezutele râd..., puse astfel într-un contrapunct al popularului râsu' plânsu', într-un dublu registru liric/ dramatic (uneori și tragic). Iar firul narativ, odată început, se tot desfășoară capricios, dar într-un continuum neclintit: cu depănări netede, într-o direcție anume, dar și cu bucle, cu suspansuri (cu rărituri, cu lătunoaie, în termeni populari), cu înnoțări mai sofisticate ca în nodurile marinărești.

Poveștile satului apar într-o asamblare ce urmează principiul înrămării, de felul cutiilor chinezești sau al matroștelor rusești, într-un puzzle (ca să folosim o noțiune curentă). Mai simplu spus: totul e o înlănțuire de fragmente narative sub semnul lui înșiră-te, mărgărite, al poveștii cu cocoșul roșu, al suspansului ca în basmul oriental.

Prozatoarea alege, ea însăși, un drum circular care revine (precum ai face imaginar ocolul pământului), la punctul din care a pornit – acolo fiindu-i „cordonul ombilical” de care e legat destinul.

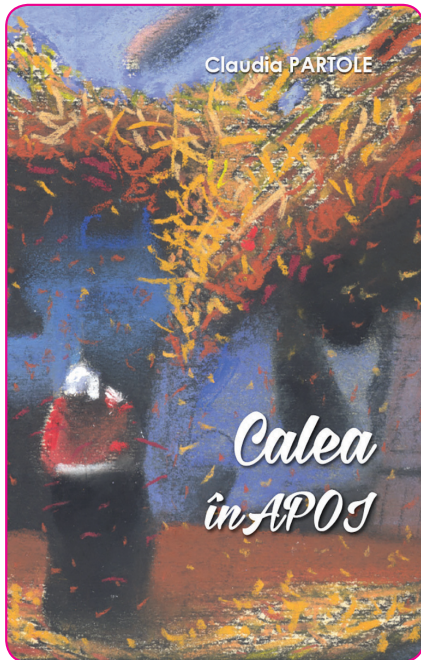
Așadar: a povesti, pentru ea, e a povesti un destin, a povesti ceea ce i se întâmplă unui om – încercări, trăiri dramatice, bucurii și necazuri, eforturi de a depăși praguri, vicisitudini, abisuri sufletești (pe care le știm din proza de analiză psihologică) de a regăsi timpul pierdut proustian, cumpene ale existenței, facticitățile survenite de unde nu te aștepti.

Găsim în mod explicit această identificare metaforică: drumul e ca viața omului – cu povârnișuri, dar și hopuri prea multe și prea zdruncinătoare; „dar poate altfel o fi să fie viața, ca drumul care începe undeva, ca să ajungă altundeva”.

Pe parcurs apar și deschideri de paranteză care ne încredințează că un drum este, eminemente, ceva legat neapărat de dialectica socratică sau de meditația existențială (și existențialistă!) camusiană.

Pe plan narativ propriu-zis, e un ghem ce se respiră cu numeroase fire, peste care se pune pecetea vremii/ vremurilor, căci în afară de ce ți-i dat (și acesta este gândul mereu accentuat al autoarei), de „nodurile încâlcite ale sortii”, dăm și de o îndărătnicie a oamenilor de a se opune destinului – uneori cu sentimentul zădărniciiei, alteori cu acela, mai senin, al împlinirii umane.

Oricum, drumul, ca și „ghemul” narativ cu multe fire toarse și re-toarse, se adună și el, în zona amintirii, din multe drumuri, mereu invocate într-o ecuație existențială a „departelui” și „întoarcerii” înapoi spre cele trăite: „Drumul, oricât de scurt ar fi, ți-aduce aminte, când îl călătorești, de alte drumuri parcurse cine știe când și unde, și cu cine. Dar, îndeosebi, se întrevade în zare cel care duce hăt în depărtata copilărie, ca un fir împletit cu fire din curcubeu, ca o dungă de neșters. Și te uiți înainte, cauți înăpoi la drumurile de tot felul și îți

dai seama cât de dragă ți-a fost și ți mai este viața. Doar că sunt momente ale sortii, care par a fi prinse într-un laț sau priponite și, până nu le scoți, până nu le dezlegi, nu poți scăpa de povara lor, dar poate nici atunci nu te eliberezi...”

E, în poveștile satului ale Cludiei Partole, o desfășurare caleidoscopică, de dute-vino destinul, de porniri și (re)întoarceri la punctul inițial, după cum am spus, de schimbări de mentalitate, de comportament moral, de „măști”, care se sincronizează cu „schimbările” vremurilor – acestea fiind de trai liniștit, câmpenesc, de război, de viețuire în propriul Heimat, de matrice firească, românească (cu datini, obiceiuri, sărbători și nenorociri, cu nunți și înmormântări, cu tot ce presupune o poveste a vieții trăită acasă, în condiții epopeice „hegeliene”), dar și sub ocupație rusească, de înstrăinare, de deportare în Siberia, de edificare a unui zid de sârmă ghimpată între cei ce reprezintă același neam.

Acest Heimat, închis habitual și habitual, îi primește cu deschidere sufletească generoasă pe polonezi sau pe evrei, printre personaje aflându-se leahul Simion Stimpovski și evreica Șeiva, suferă neantul sovietic, când „oamenii se separau, se dușmăneau, chiar dacă până atunci părea că se înțeleg și nu se căutau care și din ce neam se trage. Cineva atinse firul zăaniei tors și întins, și încordat până la nu se mai poate”.

Prozatoarea face și radiografie socială, oferindu-ne tabloul complex al realităților rurale mereu aflate sub semnul nemilosului Cronos. Dar păstrează mereu un suflu baladesc, echilibrat, al curgerii epice firești.

Pecetea acestui Heimat, binecuvântat de Dumnezeu, și constituind o unitate antropomorfică, încât casele, dealurile, pădurile, râurile și pâraurile, izvoarele să apară ca niște adevărate personaje epice.

Claudia Partole rămâne și în aceste pagini noi românești o povestitoare cu har, dedată unui discurs narativ, pus sub semnul unui fermecător continuum al mărturisirii sentimental-documentare.

Acad. Mihai CIMPOI

ASTĂ-VARĂ este o nouă călătorie literară a poetului Alexandru Doga în lumea Naturii și a Copilului. Autorul a căutat să mai privească o dată cu ochiul nevăzut al copilului din sine la basmul vieții din jur, încăput în cuvinte neuitate și scumpe pe care nu le poți lesne rupe din inimă și minte. Citind rândurile caligrafiate cu dor de viață și de frumos, de baștină și plai, te înseninezi ca dimineața din grai, văzând alaiul dulce și fermecător al celor mărturisite cu mâna pe inimă și cu urechea plecată pe arcușul miraculos al cuvintelor ce l-au chemat pe poet la drum prin anotimpul cel mai însoțit al anului și al omului însetat de sublim și senin.

Tudor PALLADI

Alexandru DOGA

ASTĂ-VARĂ

Astă-vară... o lăcustă
Și-a cusut din frunze-o fustă,
Și, sărind printre frunzare,
Se scâldea-n raze de soare.

Pe o frunză, o omidă
Se privea-n zori în oglindă,
Într-o lacrimă de rouă,
Admirându-și haina nouă.

Trei furnici, din păpădie,
Și-au țesut câte o ie,
Și dansau cu bucurie
Pe un bulgăraș de glie.

Albinuța lucrătoare,
Tot zburând din floare-n floare,
Din polen și-a prins și ea
Un veșmânt de catifea.

Din petală de crăiță
Viespea și-a croit catrință.
Un bondar borțos, ghiduș
Și-a tocmit pieptar de pluș:
Bâzâind, s-au îndrumat
Și la horă au plecat.

Vaca-Domnului din câlți
Și-a gătit halat pestriț.
(Umblă ca o zeitate
Cu doi ochi negri la spate.)

Din negară-o gărgăriță
Și-a cusut și ea bondiță
Și, rozând în mod zelos
Dintr-un grăuncior de orz,
Își făcuse, inspirată,
O poșetă elegantă.

Libelula-n florărie
Și-a chitit o pălărie;
Și-a pus, mândră, ochelari
La modă, de zile mari.

Un țânțar cam fanfaron
Se visase avion.
Din mustăți mici de la spice,
Ferm, și-a meșterit elice.

Buburuza, din cârcei,
Nostimă, și-a prins cercei
Și-mbrăcă, cum se cuvine,
Un trenci roșu cu buline.

Top-model, un fluturaș –
Diafan și cuconaș –
S-a lăsat pe maghiran
Și s-a parfumat pe-un an.

Greierașul săltăreț,
Dansator și cântăreț,

Eleganți, din coji de nuci,
lute-și potrive papuci.

Un gândac cam durduliu,
În caftan portocaliu.
Cu dungi negre-ornamentat,
Mulțumindu-se de sfat,
Din cojițe de cartofi,
Lesne, și-a croit pantofi.

Melcul, lent, pe o cărare,
Își ducea soarta-n spinare:
Cochilia chitinoasă,
Ce-i servea, cuviincioasă,
Drept veșmânt comod și casă.

Un păianjen iscusit,
Meșter bun, neobosit,
Până-n ziuă, priceput,
Pânză fină a țesut:
O năframă de mătăasă,
Și pe-o muscă arătoasă
A-mbrăcat-o în mireasă...

Doar un cărăbuș miop
Într-un bâlc căzu din plop
Și-a sosit, plin de nămol,
Necăjit, desculț și gol...

Soarele în ziua clară
Portu-și primeni de vară:
O corolă-aprinsă, vie,
Sus, pe bolta azurie;
Și din magicu-i veșmânt
Desfira înspre pământ
Câte-o rază de căldură
Pentru orice creatură ...

Apoi toți s-au adunat
La o margine de hat –
Au ieșit la hora mare,
Cât e vară și e soare.

Desen de Cristina COVRIG

Nr. 7 (148) ÎNVĂȚĂ Să Fii MARE ediție pentru adolescenți

Coordonator de pagină: Octombrina ONOFREI

Cum pot să-mi fac prieteni la școală

Să-ți faci prieteni nu e ușor. Mai ales când ești o persoană timidă, care tocmai și-a schimbat mediul (clasa, ori poate chiar școala), ori ai ajuns în clasa a V-a și nu mai ai prin clasa nouă colegi din ciclul primar. Uneori, chiar și când ai aceiași colegi, poate fi greu să-ți faci prieteni în clasă. Mulți se împart deja în grupuri, unii nu sunt deloc binevoitori. Ce mai? Prietenia e complicată pentru copii! Dacă și tu ai momente în care te simți singur la școală și te întrebi cum ai putea să-ți faci mai ușor prieteni, îți oferim câteva sfaturi:

Caută copii care par prietenoși

Cei care ți se pare că ar putea fi buni prieteni, care nu ezită să îți dea temele când ai lipsit de la școală, care îți spun ce temă aveți dacă tu nu ai apucat să notezi la sfârșitul orei, care te ajută să înțelegi ceva ce ți-a scăpat în timpul lecției – aceștia sunt copii cu „material” de prieteni.

Desigur, dacă ți-ai dori să te împrietenești cu colegii cei mai populari, ține cont că ei nu sunt tot timpul de încredere. Ba chiar pot fi foarte răutăcioși uneori.

Vorbește cu toți colegii și astfel vei afla cu cine comunică cel mai ușor, cine te face să te simți în largul tău și cine gândește la fel ca tine; interesele comune pot fi baza unei frumoase prietenii la vârsta noastră.

Pune întrebări și comunică

Tuturor ne face plăcere să vorbim despre pasiunile noastre. Ne place să povestim despre sportul preferat, despre filme, despre jocuri și jucării. Întreabă-ți colegii despre lucrurile pe care le fac după ore, despre lecțiile sau profesorul preferat. Ei îți vor răspunde și îți vor pune întrebări, iar asta înseamnă comunicare. Comunicarea poate fi un început bun pentru o prietenie.

Invită un coleg să faceți ceva împreună

Când e frumos afară, poți întreba un coleg cu care te înțelegi mai bine în clasă dacă vrea

să rămâneți puțin în parc după ore, cu acceptul părinților, bineînțeles. Dacă vine ziua ta, invită-i la petrecere pe colegii cu care comunică mai ușor. Dacă un coleg povestește despre o activitate la care ți-ar plăcea să participi, întreabă-l dacă ai putea să i te alături. Împărțiți experiențe așa cum poate împărțiți o prăjitură în pauza mare și astfel veți începe să aveți amintiri comune.

Fii tu așa cum ți-ai dori să fie prietenii tăi

Pentru a-ți face mai ușor prieteni, trebuie să fii tu deschis, să dai dovadă de empatie, bunătațe, disponibilitate de a ajuta. Privește-i pe toți în ochi, zâmbește și vorbește-le frumos și vei vedea în scurt timp că a-ți face prieteni la școală nu este atât de complicat cum ai fi crezut.

Octombrina COVRIG

STRICT CONFIDENȚIAL

LIMBAJUL TRUPULUI – SEMNE CĂ TE PLAC

Gesturi, priviri sau atingeri nevinovate, toate acestea pot dezvălui interesul pentru o persoană, fără să fie nevoie de cuvinte. Mai exact, limbajul trupului este cel care te poate da de gol într-o situație și îți poate expune sentimentele chiar și atunci când încă nu ești pregătit să le arăți. Vezi mai jos care sunt cele mai importante semne din care îți dai seama că te place.

Indiferent dacă vorbim despre o fată sau un băiat, gesturile subtile plăcute reprezintă semne ale trupului că există o atracție față de persoana de sex opus. Dacă fetele sunt cele care dau frâu liber sentimentelor mai ușor în anumite situații, ei bine, băieții încearcă adesea să se controleze și să nu își exteriorizeze sentimentele prea repede. Totuși, gesturile îi dau și pe ei de gol. Așa că, iată la ce să fii atentă pentru a ști dacă un băiat te place.

Zâmbește mult

Dacă îți studiază atent fiecare trăsătură a feței și ori de câte ori te privește zâmbește, atunci acesta este un prim semn că te place și este interesat de tine. Băieții nu sunt întotdeauna atenți la toate întâmplările pe care fetele le povestesc, însă un băiat îndrăgostit va fi captivat de tot ce aude din partea persoanei dragi.

Devine adesea emoționat

Băieții se fâstăcesc ori devin emoționați doar

în fața fetei de care sunt îndrăgostiți. În caz contrar, nu vor lăsa jos prea des masca de bărbat puternic și independent. Faptul că se bâlbâie, se înroșesc la față sau le transpiră palmele spune mai mult decât orice cuvinte.

Unul dintre cele mai evidente semne că te place ar fi acela că este mereu pregătit să te ajute, ori când disponibil să te vadă și prompt atunci când vine vorba de răspunsuri la telefon ori mesaje.

Cât costă drumul spre cunoaștere?

Vacanța de vară s-a sfârșit, iar clopoțelul de toamnă ne cheamă din nou în băncile școlii. Emoțiile primei zile sunt mari: revederea colegilor, manualele noi, dar și ghiozdanul plin cu rechizite colorate. Totuși, pe lângă bucurie, începutul anului școlar aduce cu el și anumite cheltuieli, pe care este bine să învățăm să le gestionăm.

V-ați întrebat vreodată: Cât costă să fii elev?

Ce sunt cheltuielile?

Imaginați-vă că banii sunt niște **magicieni isteți**. Ei nu stau degeaba în portofel, ci abia așteaptă să se transforme. Când părinții merg cu ei la magazin, banii dispar din mâini, dar apar în schimb lucruri noi și folositoare: caiete cu foi albe pregătite pentru exerciții, eseuri etc., pixuri care prind viață în scrisul nostru, uniforme care ne fac să arătăm eleganți, cărți pline de povești, aventuri și cunoștințe. Astfel, cheltuielile sunt ca o **călătorie a banilor** – ei pleacă de acasă și se întorc la noi sub formă de obiecte și servicii de care avem nevoie. Pentru un elev, aceste cheltuieli înseamnă tot ce face posibilă viața de școlar: un ghiozdan comod, rechizite colorate și haine potrivite.

Așadar, putem spune simplu: **cheltuielile sunt banii pe care familia îi folosește pentru a ne pregăti de școală și pentru a ne sprijini să învățăm.**

Unde se duc banii la început de an școlar?

Dacă am privi lista de cumpărături ca pe o **hartă a comoarii**, ea ar arăta cam așa:

Rechizite – caiete, creioane, acuarele, penar.

Ghiozdan – uneori mic și ușor, alteori mare și plin de buzunare.

Uniformă sau haine pentru școală – mai multe obiecte vestimentare, ca să fim îngrijiți și pregătiți.

Cărți și manuale suplimentare – pentru că mintea are nevoie de hrană spirituală.

Transport și alte cheltuieli – drum spre școală, pachetul pentru pauză sau cluburi educative.

Cât ar putea costa totul?

În Republica Moldova, școala este gratuită, dar pregătirea pentru ea nu este deloc ieftină. Un ghiozdan cu rechizite și uniforma pot costa **câteva mii de lei**. Desigur, depinde ce aleg părinții – uneori un caiet simplu poate fi la fel de bun ca unul cu supereroi pe copertă.

Deci cum putem să fim înțelepți în cheltuirea banilor?

Faceți o listă – ce e necesar și ce e doar un moft?

Comparați prețurile – uneori aceeași gumă de șters poate fi mai ieftină în alt magazin.

Aveți grijă de lucruri – un penar bine păstrat rezistă doi ani!

Fiți recunoscători – banii sunt rodul muncii părinților.

O mică provocare pentru tine:

Dacă ai avea 500 de lei pentru școală, **cum i-ai împărți?**

Cât ai da pentru rechizite?

Cât pentru ghiozdan?

Cât pentru uniformă?

Fă-ți un plan și vezi dacă ți-ar ajunge. Așa vei înțelege mai ușor că banii trebuie cheltuiți în mod chibzuit.

În esență trebuie să ne amintim că așa cum ne facem ghiozdanul cu grijă, tot așa trebuie să ne facem și **planul banilor**, pentru ca fiecare rechizită să-și găsească locul și să pornim în noul an școlar pregătiți și fericiți.

Olga ENACHI, profesoară de discipline economice, grad didactic I, CNC al ASEM

mun. Chișinău

DATINA STRĂBUNĂ

Ediție de etnografie și folclor

Nr. 7 (110)

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Folclorul – legătura între generații

• Doamna Președintă Maia Sandu alături de tinerii participanți la Festival

„Folclorul nostru nu e doar o amintire a trecutului – e legătura vie dintre generații, e glasul prin care ne spunem povestea ca neam. Le mulțumesc celor care duc mai departe această comoară, cu grijă, pasiune și respect pentru rădăcini”, a menționat Președinta Maia Sandu participând la Festivalul Național de Folclor „La Nistru la Mărgioară”, organizat la sfârșit de iunie în pitorescul sat Șerpeni, r-nul Anenii Noi. Șefa statului a felicitat organizatorii celei de-a 37-a ediții și le-a mulțumit pentru munca pe care au depus-o ca să continue promo-

varea cântecului și dansului popular, portului național și tradițiilor strămoșești.

Desfășurat în ajunul Zilei Portului Popular, festivalul a început cu o paradă a costumului popular și a continuat cu un spectacol pregătit de mai multe formații folclorice și ansambluri de dansatori.

Festivalul Național de Folclor „La Nistru la Mărgioară”, dedicat promovării patrimoniului cultural național, este organizat anual, iar participanții sunt premiați pentru cele mai bune prestații artistice.

Sursa: Președinția Republicii Moldova

MEȘTEȘUGURI STRĂVECHI

PASIONAT DE OLĂRIT

Pe Liviu ONUȚĂ, un tânăr de 17 ani din satul Onești, r-nul Hâncești, l-am cunoscut la Festivalul Tradițiilor Românești, ediția a III-a, care a avut loc la început de vară. Își deservea cumpărătorii și admiratorii vaselor de lut la taraba situată în Piața Marii Adunări Naționale. La câțiva pași se afla și tatăl său, meșterul popular Adrian Onuță, care învățea roata olarului pentru doritorii de a încerca să mângâie lutul, pentru a confecționa un ulcior sau un alt tacâm trebuincios la gospodărie..

— Te văd aici la o masă cu atâtea obiecte frumoase de ceramică. Sunt toate confecționate de mâinile tale sau împreună cu tata?

— De fapt, lucrăm cu toții: tata, eu, mămica, Adrian, fratele mai mare. Întreaga noastră familie este pasionată de olărit. De mic m-am jucat cu lutul, până am început a face obiectele mele: fluierașe, țuruieci.

— Mai ții minte cum ai mers prima oară la un târg cu propriile lucrări?

— Desigur. Am avut mari emoții, dar am fost foarte bucuros văzând că oamenii au apreciat obiectele mele. Chiar dacă nu erau perfecte, unele au fost cumpărate. Pentru mine a fost un îndemn, o încurajare de a lucra în continuare.

— Cum se deprinde acest meșteșug, cum lucrează un olar?

— Este o profesie care nu poate fi învățată peste noapte. Trebuie să muncești ani în șir ca s-o

deprinzi. Este complicat, dar nu imposibil. Doar să-ți placă. Atelierul nostru este mereu deschis pentru doritorii de a însuși olăritul.

— Chiar dacă poți deja lucra la roată, mai ai multe de învățat?

— Bineînțeles. Chiar și un olar iscusit deprinde mereu secrete noi. Ca și în orice profesie, ești în continuă perfecționare.

— De la cine vi se trage această dragoste de a frământa lutul?

Lunile anului în tradiția populară

RĂPCIUNE

Numele lunii septembrie conține latinescul „septem”, fiind a șaptea lună în calendarul roman. Conform tradiției populare i se mai spune *brumar cel mic* sau *răpciune*, cu înțeles de răcire a timpului, dar și *vinicel*, *viniceriu*, denumire care semnifică perioada culesului viței-de-vie și stoarcerii strugurilor pentru vin. Se ară și se fac semănăturile de toamnă, se recoltează fructele, legumele, iar la sfârșitul lunii, mierea.

Vechiul zodiac românesc spune despre cel născut în luna septembrie că are firea nestatornică, cu pricepere la învăță-turi adânci, la toate lucrurile și meșteșugurile și, mai ales, la matematică. Va avea mult noroc, va fi bun la inimă, cinstit și va vorbi minunat.

Moștenit-am din bătrâni

Lecție de cultură populară

Locuitorii satului Borogani, r-nul Leova, păstrează cu sfințenie valorile și tradițiile strămoșești. Au demonstrat-o cu prisosință prin organizarea unei sărbători memorabile cu genericul „Moștenit-am din bătrâni”. În ziua de 20 iulie, spre Borogani s-au îndreptat numeroși oaspeți din raioanele Leova, Cantemir și Cimișlia. 18 colective artistice și de folclor, inclusiv colective de copii, veneau să prezinte cea mai de preț comoară – obiceiurile și cultura populară, tradițiile lăsate din bătrâni în localitățile lor.

• Jocurile copilăriei prezentate de ansamblul folcloric „Opincuța”

Oaspeții au fost întâmpinați cu multă căldură de localnici. Au trăit impresii de neuitat chiar de la intrarea în sat, împodobită cu mult gust în stil tradițional. Respirau a sărbătoare și ulițele satului. Vrednicii borogăneni au deschis lăzile de zestre pentru a expune la porțile caselor podoabe de o rară frumusețe, lucrate manual. S-au pregătit cum se cuvine și gospodinele, care i-au servit cu amabilitate și bucurie cu bucate de casă, care de care mai gustoase.

Sărbătoarea de la Borogani s-a încununat cu un spectacol viu, plin de culoare. Tradițiile nu au rămas doar pe scenă, ci au avut ecou în inimile tuturor, ca dovadă că nu sunt uitate. Urmează ca fiecare dintre noi, mai ales cei tineri, să le păstrăm cu drag, ca să rămână mereu o parte din identitatea noastră.

D. RADU

— Încă de la străbunicul meu, Pavel Mereuță, originar din satul Iurcenii, vestită vatră de olari. Exact ca mine, a crescut și el în familie de olari și a învățat de la părinții lui. Așa că olăritul îl moștenim prin generații. Li s-a transmis părinților mei, acum mie și fratelui mai mare Adrian. Ambii suntem viitori olari.

— Spuneai mai sus că atelierul de ceramică al familiei Onuță este mereu deschis. Tinerii sunt dornici de a descoperi secretele meșteșugului?

— Avem un grup de copii pe care-i învățăm olăritul. Vin în atelier, modelează,

lucrează la roată. Aș vrea să îndrăgească această veche meserie cât mai mulți tineri. Să facem pentru toată lumea obiecte din ceramică, deoarece se știe că oalele de lut sunt ecologice, mâncarea gătită în ele este deosebit de gustoasă. Dacă fiecare olar ar învăța câte 10-20 de copii, cred că ar renaște acest meșteșug.

— Mi-a plăcut să discut cu tine, Liviu. Ți doresc să-ți continui cu succes studiile în domeniul ales și să atingi perfecțiunea la care visezi pentru a deveni un vestit maestru ceramist!

Eudochia VERDEȘ

CITIUS,
ALTIUS,
FORTIUS!

Ediție de sport
Nr. 6 (128)
Coordonator de pagină:
Renata CUPCEA

Sport News

MEDALII CUCERITE
DE SPORTIVII MOLDOVENI

Lotul național de Triatlon Forță DF al Republicii Moldova a obținut o performanță istorică la Campionatul Mondial pe probe, desfășurat la Roma, Italia. Sportivii moldoveni au câștigat numeroase medalii de aur, argint și bronz la toate categoriile de vârstă, iar mai mulți dintre ei au stabilit noi recorduri mondiale, demonstrând valoarea școlii sportive din țara noastră.
Sursa: mecc.gov.md

La categoria seniori, **Dumitru Calmîc** a devenit campion mondial la genuflexiuni, **Vladimir Milciuc** a cucerit aurul la împins culcat, iar **Stanislav Reaboi** s-a impus la îndreptări. Pe podium au urcat și **Igor Fușcaliuc**, vicecampion mondial la îndreptări, și **Petru Balabanu**, medaliat cu argint la genuflexiuni.

La juniori, titlul de campion mondial a fost obținut de **Nichita Gumeniuc** și **Eugeniu Zastînceanu** la genuflexiuni, iar **Grigore Bunduchi** a câștigat bronzul la îndreptări.

La categoria tineret au fost prestate rezultate remarcabile, cu recorduri mondiale. **Dorin Nistor** a luat aurul la genu-

flexiuni (125 kg) și la îndreptări (260 kg), stabilind cinci recorduri mondiale. **Ivan Usturoi** a devenit campion mondial la îndreptări (192,5 kg), cu un nou record mondial. **Mihai Toma** a câștigat aurul la împins culcat (145 kg) și la îndreptări (175 kg), stabilind patru recorduri mondiale. La feminin, **Elena Bondarenco** a devenit campioană mondială la genuflexiuni (80 kg) și la îndreptări (103 kg), cu două recorduri mondiale.

La masters, **Ruslan Matcovschi** a ajuns campion mondial la împins culcat, **Eugeniu Tocaci** la genuflexiuni, iar **Victor Cioabanu** la împins culcat. **Lilian Cebanciuc** a obținut argintul la îndreptări.

Festival de sport

„KIDS ATHLETICS” -
Atletismul pentru copii

Recent, Școala sportivă specializată pentru copii din orașul Camenca a organizat festivalul de atletism pentru copii „Kids Athletics” sau „Atletismul pentru copii”.
Sursa: fam.com.md.

Conform programului, au fost create 8 stații competiționale unde s-au desfășurat curse de ștafetă, aruncări cu mingea și sulița, exerciții de coordonare și agilitate. Au fost organizate concursuri separate de alergări pe distanțele de 60 m și 150 m.

În total au participat 80 de copii, cu vârste cuprinse între 7 și 13 ani, precum și antrenori-profesori – 11 persoane și 8 asistenți – în calitate de organizatori-coordonatori. Au fost câștigate în total 25 de locuri premiate: 8 locuri de 1, 8 locuri de 2, 9 locuri de 3.

• Participanți la Festival

Toți participanții la festival au primit certificate de participare din partea Federației de Atletism din

Republica Moldova, precum și tricouri din partea companiei „PREMIER ENERGY”. Antrenorii-pro-

fesori și asistenții care au coordonat evenimentul au primit certificate de apreciere.

Speranțe sportive

UN NOU RECORD
LA DOAR 17 ANI

Republica Moldova înregistrează o premieră istorică la Campionatul Mondial de lupte pentru sportivi sub 17 ani, care se desfășoară în această perioadă la Atena, Grecia. Tânărul luptător de stil greco-roman **Vadim Țarelunga** a reușit să cucerească medalia de bronz în cadrul categoriei de greutate de până la 45 kg, aducând astfel prima medalie mondială pentru țara noastră la această competiție.

Drumul spre podium nu a fost deloc ușor pentru sportivul moldovean. În primul tur, **Vadim** a înfruntat un adversar puternic din India, **Yash Kashinath Kamanna**, reușind să se impună într-un meci intens și echilibrat. După o înfrângere în faza următoare, tânărul luptător a intrat în recalificări, unde și-a demonstrat din nou valoarea și determinarea, învingându-l pe reprezentantul Bulgariei, **Danimir Iordanov**.

Punctul culminant al competiției a venit în finala mică, unde **Vadim Tarelunga** s-a dueltat cu iranianul **Banyamin Neamatollah Khezli**, un sportiv cu un palmares impresionant. Printr-o prestație tehnică, curajoasă și strategică, moldoveanul a reușit să câștige meciul și să urce pe treapta a treia a podiumului mondial.

Această realizare este foarte importantă, deoarece vine la doar câteva luni după o altă medalie de bronz obținută de același sportiv la Campionatul European U-17, demonstrând perseverență și un potențial imens pentru viitorul luptelor moldovenesti.

Prezența lotului național al Republicii Moldova la Campionatul Mondial din Grecia a fost posibilă datorită sprijinului acordat de Ministerul Educației și Cercetării, care a susținut financiar deplasarea și pregătirea sportivilor. Această investiție în sportul de performanță dă deja roade, iar medalia cucerită de **Vadim Tarelunga** este un simbol al muncii, talentului și pasiunii care definesc noua generație de luptători moldoveni.

Performanța obținută la Atena este nu doar un motiv de mândrie națională, ci și o încurajare puternică pentru tinerii sportivi din țară.

Cor. „F. D.”

Marcel GHERMAN

SUBROSA

(Fragment. Proză istorică pentru adolescenți)

27 ianuarie 98 d. Hr.

Roma, Grădinile lui Salustius, vila împăratului Nerva

În acea zi fatidică, sălile de marmură au rămas pe neașteptate pustii. Stăpânul lor nu mai era în stare să le străbată, să se minuneze de frumusețea obiectelor de preț pe care le păstrau. Mâna lui fină nu va mai atinge stofele strălucitoare de purpură imperială în care a apărut în fața mulțimilor și a primit solii venite de la capătul pământului. Cununa de lauri i-a împodobit tâmpile doar doi ani. Apoi totul s-a sfârșit...

Nu se va mai plimba niciodată pe aleile labirintice ale grădinilor, unde ramurile arbuștilor ascundeau, printre foișoare de vară și fântâni arteziene, albul imaculat al statuilor lui Apolo și ale Afroditei, ale Dianei și ale lui Hermes. Însuși Iulius Caesar le adusese aici din patria lui Homer și ridicase acest colț de verdeață în centrul Romei, de care aveau să se bucure peste secole toți cetățenii Urbei Eterne. După dispariția lui Caesar, frumoasele grădini au fost îngrijite de unul din prietenii săi apropiați, istoricul Salustius, al cărui nume îl poartă și azi. În mod surprinzător, în pofida tumulturilor politice, toți împărații care s-au perindat mai apoi aveau să păstreze neatins Grădinile lui Salustius, până la începutul îngrozitorului Ev al Furiilor și până la Marea Cădere.

Proprietarul refugiului din Grădinile lui Salustius, împăratul Nerva, îl părăsise pentru totdeauna, plecat spre acele teritorii întunecate de unde nu există cale de întoarcere. Din momentul când inima sa a încetat să mai bată, Roma a pierdut încă un om demn.

A făcut parte dintr-o specie rară de oameni care nu au căutat puterea. A ajuns în funcția supremă de conducere la o vârstă înaintată, ca o continuare firească a unei lungi cariere de demnitar. Bun jurist și literat, a fost pretor în timpul lui Nero, iar apoi de două ori consul, sub Vespasian și sub Domițian. Atunci când în toamna lui 96 o conspirație în complicitate cu forțele gărzii pretoriene a decis să sfârșească pentru totdeauna excelele dictatorului Domițian, înainte ca acesta să ruineze definitiv Roma, Nerva, aflat în exil, nu a participat la complot. Dar din momentul când Senatul i-a propus să preia conducerea statului, a acționat fără întârziere. Grație inteligenței sale de excepție, a înțeles în ce situație primejdioasă a ajuns Imperiul Roman. Se formase un vid de putere, asemănător celui de după căderea lui Iulius Caesar și a lui Nero, după care Roma risca să descindă în haosul unui nou război civil. Elita politică, reprezentată de Marcus Cocceius Nerva, a învățat lecția istoriei și nu a permis să se repete.

Totuși, poziția sa la putere s-a dovedit foarte nesigură. Existau figuri mai influente averse să-i preia locul. A încercat să reabiliteze victimele persecuțiilor lui Domițian, dar reformele sale economice au eșuat. Nerva nu avea suficientă autoritate printre militari. Și mai avea o problemă ce ar fi pus viitorul Romei în pericol. Trecut de vârsta de 60 de ani, nu a fost căsătorit și nu avea niciun succesor. Într-o zi, un grup numeros de soldați din garda pretoriană a pătruns în palatul lui Nerva și l-a șantajat să-l adopte ca urmaș pe generalul Traian, unul din favoriții armatei.

Peste câteva luni, în timp ce împăratul Nerva ținea un discurs, cezarului i s-a făcut rău și a căzut la pat cu febră. Nu avea să-și mai revină niciodată.

Din abisul memoriei universale, busturile și monedele ce au supraviețuit fur-

Desen de Cristina COVRIG

tunilor timpului ne-au păstrat imaginea împăratului Nerva. Este chipul unui om calm și echilibrat, conștient de soarta inevitabilă a tuturor muritorilor și din acest motiv lipsit de ostentație.

În dormitorul împăratului au mai rămas șopatele sclavilor și libertților săi. Va lua ceva timp până când vestea tragică va fi dezvăluită tuturor cetățenilor. Dar de pe acum în cercuri de interese se făceau trocuri, pariuri și alianțe ascunse.

Cine conducea Roma în acel moment?

Ultimele urme ale domniei împăratului Nerva aveau să se mistuie în rugul funerar.

Capitolul 1

Satul Mandragora era un loc izolat de lume, pe unde niciun străin nu obișnuia să se arate vreodată. Legenda despre întemeierea lui a fost uitată și nimeni nu mai știa din ce cauză primii oameni aleseseră să-și petreacă tot restul zilelor în mijlocul pădurii, departe de orice altă așezare. Poate fuseseră fugari sau nureau un dispreț pentru toți care erau de alt neam. Pentru urmași aceasta nu mai avea nicio importanță. Au preluat această atitudine de la părinții și bunicii lor, fără să-și pună întrebări. Din când în când veștile despre cele ce se întâmplau în lumea largă ajungeau până la ei, aduse de cei care săvârșeau câte o escapadă rară spre un târg, pentru a face schimb de mărfuri de care avea nevoie acea comunitate mică pentru a supraviețui.

Lumina zilei abia dacă reușea să pătrundă printre crengile noduroase ce semănau cu niște brațe de vrăjitoare gata să-l înhațe pe oricine ar fi îndrăznit să se aventureze prin acele locuri. Majoritatea latinilor nu cunoșteau secretele acestei păduri. Doar puținii inițiați mai păstrau legendele ei. Undeva pe aici se afla un crâng pe care vechii druizi îl numeau nemeton și îl considerau un loc sacru. Se spunea că forțe ale spiritelor naturii mai rămăneau vii aici, odată cu amintirea ritualurilor bizare săvârșite în acest sanctuar silvestru. Oamenii tăcuți și discreți care mai reușeau să supraviețuiască în subteranele societății romane știau bine cum să-și ascundă tainele.

O anumită zonă a pădurii era traversată de un drum părăsit ce nu fusese înscris pe nicio hartă trasată de autoritățile romane. Tăcerea fu întreruptă de un zgomot. Erau roțile unui car încărcat cu lemne. Îl conducea un băiat înalt și slab care încă nu atinsese vârsta majoratului. Numele lui era Drosos și însemna, după cum i-au spus părinții, puternic și curajos. Nu avea o putere fizică ieșită din

comun și nu avusese vreodată șansa de a săvârși o faptă deosebită, dar visa mereu să facă ceva prin care să-și impresioneze semenii. Era firesc pentru el, dacă e să ne gândim la monotonia vieții din satul lui de origine, unde majoritatea oamenilor se nășteau și mureau în același loc. În imaginația lor, dincolo de marginea satului se întindea un tărâm fabulos, populat de monștri și fapte miraculoase. Pe Drosos aceste povești îl incitau să traverseze hotarul interzis și să călătorească prin lumea largă. Nimeni nu știa de unde se luase curiozitatea lui nativă.

Alături de Drosos, în car ședea fratele lui mai mic Aelios, care toamna trecută împlinise 11 ani. Era un băiețuș mărunt și plinuț care, pesemne, își moștenise înfățișarea de la alte rude. Acești frați erau doi opuși care se completau perfect.

Lui Aelios îi plăcea foarte mult să asculte istorisirile de groază pe care obișnuia să i le spună fratele mai mare, iar Drosos era oricând gata să trângănească.

— După cum mi-au povestit bătrânii din sat, rosti lunganul, Nox, temuta zeiță a nopții, se întâmplă uneori să fure oameni care se încumetă să umble prin pădure în ceas târziu.

Ca de obicei în astfel de situații, Aelios își manifestă emoțiile în exces.

— Chiar așa?! N-am să mai ies niciodată din casă noaptea!

— Și tocmai de asta trebuie să-i dăm fără încetare ofrande, ca să o împăcăm...

Drosos trecu la un alt subiect de discuție.

— Am să-ți mai spun și altceva. Cândva aceste pământuri erau stăpânite de un neam străvechi care se numeau etrusci. Oamenii de azi i-au nimicit și le-au luat tot ce aveau mai de preț. Nu se mai știe nimic despre limba și obiceiurile acelei seminții tainice. Dar spiritele lor mai rătăcesc pe undeva prin aceste păduri și veghează asupra lumii celor vii.

Un timp cei doi rămăseră tăcuți, cu gândul la misterele uitate din trecut. Curând însă Aelios simți că atmosfera întinderilor nefârșite de pădure înzăpezită devine prea apăsătoare pentru el și rosti.

— Uite, Dro, o căprioară!

Drosos privi în direcția arătată de fratele lui. Și deodată deveni foarte încordat.

— Nu e o căprioară.

În fața lor, de printre arbori le ieși în drum o siluetă în haine întunecate. Veșmântul necunoscutului trăda clar apartenența acestuia la clasele de vârf ale societății romane. Mantia lui era plină de spini și fusese sfâșiată de crengi, ca și cum străinul a fost urmărit de o mare

primejdie. Capul îi era acoperit de o glugă, iar pe față avea o mască înfricoșătoare precum cele ce sunt purtate la ritualurile mortuare.

Niciodată în viața lor cei doi frați nu au avut o spaimă mai mare. Drosos opri caii. Băieții rămăseră înlemniți în fața apariției. Fratele mai mare îl ținu de mână pe mezin, pentru ca să nu săvârșească o faptă necugetată.

Străinul îi cerceta stăruitor.

Spre propria lui uimire, Drosos găsi în el curajul și îndrăzneala să vorbească.

— Ești o striga sau o fantomă?

Băiatul primi un răspuns.

— Datorită forțelor providenței, nu sunt nici una, nici alta... Deocamdată. Sunt om. Fiți pe pace, nu vă doresc răul!

Tinerii înțeleseseră că în spatele măștii se ascundea un bărbat de treizeci de ani.

— Aș dori să vă propun o înțelegere reciproc avantajoasă, continuă patricianul.

— Ce fel de târg poate să vrea cu mine un duh rău ieșit din pădure?! i se opuse Drosos.

Aelios se lipise strâns de el.

— Vă repet, nu sunt un spirit, ci doar un simplu muritor. Nu trebuie să vă temeți de mine. Am ales această ținută ca să-mi protejez identitatea. Am mulți dușmani care doresc să mă distrugă... Ajutați-mă să ajung până în orașul Capua și să intru în legătură cu o cunoștință de-a mea, și vă voi da în schimb 5000 de dinari.

Frații se uitară unul la altul nedumeriți.

— Ce-au să ne spună părinții dacă n-o să urmărim însărcinarea pe care ne-au încredințat-o? îngăimă Aelios.

Să fi fost acest gest al lui Aelios o manifestare de responsabilitate a viitorului adult? Mai curând aceeași plăcere de a se da în spectacol.

Drosos nu știa ce să facă.

— Junii mei, nu ratați o asemenea șansă! interveni nobilul. Sunteți tocmai la vârsta aventurilor și iată că acum vi se deschide perspectiva unei aventuri adevărate, una de care să vă amintiți pentru tot restul vieții și să o povestiți și nepoților voștri. Veți vedea partea de umbră a lumii, lucruri pe care majoritatea oamenilor nici nu le bănuiesc. Dacă aș fi fost și eu la anii voștri, aș fi acceptat fără ezitare.

— Mama mi-a spus mereu să nu vorbesc niciodată cu străinii, își aminti Aelios.

— Bravo, frățioare! Așa să faci și mai departe, îl susținu Drosos.

Apoi, către străin.

- Despre ce tot vorbești acolo? Poți să-mi spui măcar cum te cheamă?

— Deocamdată, nu. Vă voi dezvălui numele meu ceva mai târziu, dacă totul va fi bine. Ajutați-mă și veți aduce un sprijin întregii Rome. Veți avea prilejul să cunoașteți pe ce forțe se ține lumea noastră și de ce eforturi și sacrificii enorme este nevoie pentru a păstra viu focul civilizației, și cât de fragilă a fost mereu existența întregului nostru neam omenesc... Ați auzit oare de mitul despre titanii care îndură povara pământului? Aflați că în realitate aceștia sunt niște simpli muritori, oameni plămădiți din carne și oase...

— Ceea ce ne propui este însoțit de pericole?

Atunci când a spus asta, Drosos arăta la fel de posac ca și tatăl său.

— Da, bineînțeles. Va fi foarte primejdios. Dar, după cum v-ați dat deja seama la vârsta voastră, toate lucrurile mari se obțin cu un preț.

— De ce-i mai dai ascultare acestui ins? continuă să se împotrivească Aelios.

— Străinule, îți spunem nu! strigă Drosos hotărât. Pleacă din calea noastră!

La care patricianul răsă.

— Știu că deja ai acceptat să mă sprijini, dar încă nu ți-ai dat seama de asta.

Urmă o pauză foarte lungă. După care Drosos rosti:

DESCOPERIRI DIN ADÂNCURI

MAREA BARIERĂ DE CORALI

Anumite părți ale Marii Bariere de Corali au suferit cea mai substanțială declinare anuală a acoperirii cu corali de când au început înregistrările, acum aproape 40 de ani, conform unui nou raport. Sursa: digi24.ro

Ramurile nordice și sudice ale vastului recif australian au suferit cea mai extinsă albire a coralilor, a constatat Institutul Australian de Științe Marine (AIMS).

Recifele au fost afectate în ultimele luni de cicloane tropicale și de invazia stelelor de mare coroană de spini care se hrănesc cu corali, Cauza principală sunt schimbările climatice. Institutul avertizează că habitatul ar putea ajunge la un punct critic în care coralii nu se vor mai putea reface suficient de repede între evenimente catastrofale și se vor confrunta cu un viitor „instabil”. AIMS a studiat starea de sănătate a 124 de recife de corali între august 2024 și mai 2025. Institutul efectuează studii din 1986. Al doilea cel mai mare recif din Australia, Ningaloo – situat pe coasta de vest a Australiei – a suferit, de asemenea, albire repetată, iar anul acesta, pentru prima dată în istorie, ambele recife majore s-au albăstrit simultan. Coralul este vital pentru planetă. Albirea are loc atunci când aceste organisme sunt supuse stresului din cauza temperaturii prea ridicate a apei în care trăiesc. Coralii stresați vor muri, probabil, dacă sunt expuși la temperaturi cu 1°C peste limita lor termică timp de două luni. Dacă apa este cu 2°C mai caldă, pot supraviețui aproximativ o lună. Ape-

le tropicale neobișnuit de calde au declanșat albirea pe scară largă a coralilor din Marea Barieră de Corali în 2024 și în primele luni ale anului 2025, al șaselea eveniment de acest fel din 2016. Pe lângă schimbările climatice, și fenomenele meteorologice naturale, precum El Niño, pot juca un rol în evenimentele de albire în masă. Orice recuperare ar putea dura ani de zile și depinde de reproducerea viitoare a coralilor și de perturbări minime ale mediului. Conform ultimelor rezultate ale sondajului AIMS, speciile de corali cele mai afectate au fost Acropora, care sunt sensibile la stresul termic și constituie hrana preferată a stelelor de mare „coroană de spini”. „Acești corali sunt cei mai rapizi în creștere și sunt primii care dispar”, a declarat pentru ABC News dr. Mike Emslie, cercetător principal la AIMS. „Marea Barieră de Corali este un loc atât de frumos și iconic, încât merită cu adevărat să luptăm pentru el”, a spus cercetătorul.

Programul guvernului australian de eradicare a stelelor de mare „coroană de spini” a înregistrat un oarecare succes, astfel fiind eliminate peste 50.000 de stele de mare prin injectarea de oțet sau bilă de bou.

„Datorită activităților de control al stelelor de mare, în 2025 nu s-au înregistrat focare potențiale, confirmate sau severe”, se menționează în raportul AIMS.

Marea Barieră de Corali este inclusă în patrimoniul mondial de peste 40 de ani, dar UNESCO avertizează că acest simbol al Australiei este în pericol din cauza poluării și a încălzirii mărilor.

Ediție pentru curioși. Nr. 7 (139)

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

ȘTIINȚA ÎN DEZVOLTARE

UN OBIECT ASTRONOMIC RAR

Oamenii de știință de la Observatorul Green Bank al NSF din Statele Unite au identificat un obiect astronomic rar, denumit CHIME J1634+44, care face parte din categoria Long Period Radio Transient. Sursa: incredibilia.ro

Aceste obiecte prezintă similarități cu Rotating Radio Transients (RRTs), care sunt surse de impulsuri radio scurte provenite de la stele neutronice pulsante. Particularitatea LPT-urilor constă în perioadele lor de rotație extrem de lungi, care variază între minute și ore.

CHIME J1634+44 se distinge prin faptul că este singurul LPT observat până în prezent care își accelerează rotația, fapt demonstrat de scurtarea perioadei sale de rotire și de o polarizare neobișnuită.

Aceste caracteristici ridice semne de întrebare asupra cunoștințelor actuale despre obiectele tranzitorii din spațiu. Fengqiu Adam Dong, cercetător la NSF GBO, a explicat că CHIME J1634+44 prezintă un comportament neobișnuit chiar și în comparație cu alte LPT-uri.

Obiectul emite impulsuri care par să se repete la intervale de 14 minute (841 de secunde), dar există și o perioadă secundară de 70 de minute (4.206 secunde), exact de cinci ori mai mare.

Cercetătorii consideră că ambele perioade sunt reale și că acest obiect face parte dintr-un sistem în care o stea neutronică are un corp ceresc pe orbită în jurul său. În mod normal, obiectele compacte precum stelele neutronice pierd energie în timp, ceea ce duce la încetirea rotației lor.

În cazul CHIME J1634+44, perioada de rotație se scurtează, ceea ce înseamnă că obiectul își accelerează mișcarea. Acest fenomen neobișnuit nu poate fi explicat prin comportamentul unei stele izolate, determinând cercetătorii să avanseze ipoteza unui sistem bi-

nar cu orbită în contracție, posibil din cauza interacțiunilor gravitaționale sau a emisiilor de unde gravitaționale.

Un astfel de comportament a fost observat anterior la perechi de pitice albe, dar niciodată la stele neutronice cu emisii regulate. De asemenea, impulsurile radio de la CHIME J1634+44 sunt complet polarizate circular, formând un „vârtej perfect” în spațiu, ceea ce indică faptul că sunt generate printr-un mecanism necunoscut până în prezent.

Descoperirea CHIME J1634+44 extinde cunoștințele despre populația de LPT-uri și pune la încercare modelele științifice actuale despre stelele neutronice și piticele albe. Există posibilitatea ca multe alte obiecte similare să aștepte să fie descoperite.

Această observație deschide noi direcții în astronomia radio și ar putea contribui la elucidarea misterelor legate de stelele neutronice rotative, care rămân printre cele mai enigmatice obiecte din Univers.

CĂLĂTORIE ÎN UNIVERS

TEZAUR DE EXOCOMETE

În ultimii 30 de ani, steaua Beta Pictoris i-a fascinat pe astronomi, deoarece le permite să observe un sistem planetar în curs de formare. Sursa: descopera.ro

Acestea au fost primele comete observate vreodată în jurul unei alte stele decât Soarele.

Recent, o echipă internațională de cercetători condusă de Alain Lecavelier des Etangs, cercetător CNRS la Institutul de Astrofizică din Paris, a descoperit 30 de astfel de exocomete și a determinat dimensiunea nucleelor lor, care variază între 3 și 14 kilometri în diametru.

De asemenea, oamenii de știință au reușit să estimeze distribuția dimensiunilor obiectelor, adică proporția de comete mici față de cele mari existente în sistem.

Este pentru prima dată când această distribuție a fost măsurată în afara Sistemului nostru Solar și este izbitor de asemănătoare cu cea a come-

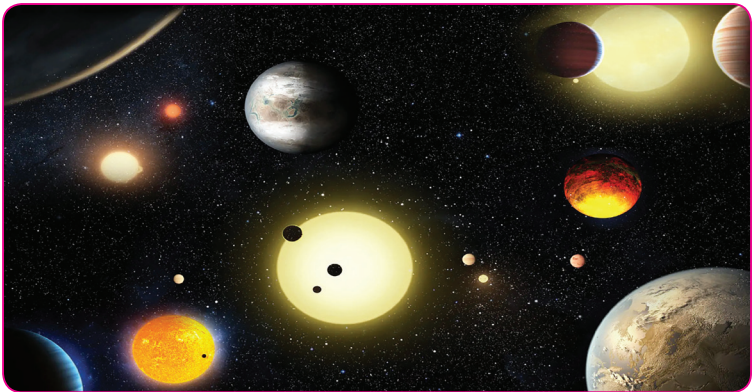
telor care orbitează în jurul Soarelui.

Aceasta arată că, la fel ca și cometele din Sistemul nostru Solar, exocometele din β Pictoris au fost modelate printr-o serie de coliziuni și dezmembrări.

Deoarece o parte însemnată din apa de pe planeta noastră își are, probabil, originea

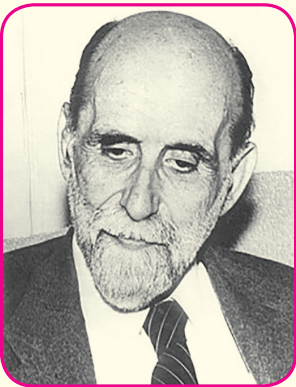
în comete, oamenii de știință caută să înțeleagă impactul acestora asupra caracteristicilor altor planete.

Descoperirile lor, publicate în *Scientific Reports*, sunt rezultatul a 156 de zile de observare a sistemului β Pictoris cu ajutorul satelitului *Transiting Exoplanet Survey Satellite* (TESS) al NASA.

Juan Ramón JIMÉNEZ MANTECÓN (n. 24 decembrie 1881 – d. 29 mai 1958) a fost poet și eseist spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1956 „*pentru poezia lui, care, în limba spaniolă, constituie un exemplu de înaltă spiritualitate și de puritate artistică*”.

A scris o lirică de rezonanță particulară în literatura spaniolă a secolului al XX-lea, prin neconținută căutare a cuvântului poetic definitiv și esențializarea emoțiilor și sentimentelor, tinzând către forma poemului total și către abstracta „poezie pură”.

Juan Ramón JIMÉNEZ MANTECÓN

A LUAT CU SINE VÂNTUL

*A luat cu sine vântul toți nourii tristeții.
E verdele grădinii nou nestemat teaur;
Se-ntorc în stoluri păsări pe urma frumuseții
Și asfințitul naște livezi-livezi, de aur.*

*Aprinde-mă, crepuscul! Parfum mă fă! Scrumeste
Tu sufletu-mi și fă-mi-l ca tine - apus de soare.
Deșteaptă-mi ce am veșnic, ce arde, ce iubește...
Și vântul de uitare să-și ia ceea ce doare.*

ORĂ IMENSĂ

*Tulbură pacea doar o pasăre, un clopot...
Parcă-ar vorbi în taină cu-amurgul amândoi.
E liniștea de aur. E seara de cristale.
Candori rătăcitoare trec legănând copacii.
Și dincolo de toate prin vis pârlul clar
printre mărgăritare spre infinit aleargă...
Singurătate! Totul e limpede și stins...
Tulbură pacea doar o pasăre, un clopot...
Iubirea e departe... Nepăsătoare, calmă,
inima-i liberă. Nici veselă, nici tristă.
Culori, parfumuri, brize și cântece o fură...
Parcă-ar pluti pe lacul unor simțiri imune...
Tulbură pacea doar o pasăre, un clopot...
Parcă-ai putea cu mâna s-atingi eternitatea...*

OCHI CEREȘTI

*Credeam c-albastra cerului culoare
coboară-aici, pe Terra-ntunecată,
din când în când, iar suferința-mi toată
dulceață vrea să ia din orice floare.*

*Și dorul meu aprins, în zi cu soare,
un fluture a întâlnit odată,
dar el era doar umbra aruncată
de-al meu delir când somnul nu apare.*

*Voi, ochi cerești, privirea voastră cată
de sus, ca cerul, spre pământul care
se-ascunde-n noaptea neagră și senină –.*

*Dar tot ca cerul, n-aveți niciodată
timp pentru-un trup de carne muritoare
ce-a sufocat tângirea mea divină!*

SUFLETUL MEU

*Neconținut ții creanga pregătită
dreptului trandafir; păsești atent
mereu lipind urechea caldă la intrarea
trupului tău, după săgeata nesperată.
Nu-i undă ce se scurge din neant,
din umbra ta deschisă să nu-și ia
lumina cea mai pură. Noaptea, treaz
rămâi pe steaua ta, de veghe vieții.
Așterni pe lucruri semnul de neșters.
Apoi, întors în slava culmilor,
vei retrăi-n tot ce pecetluiești.
Și trandafirul tău va fi tipar al trandafirilor;
auzu-al armoniei; al luminilor
cugetul tău; al stelelor vegherea-ți.*

Traducere de Manuela MUNTEANU

Peter HANDKE (n. 6 decembrie 1942, Griffen, Carintia, Austria) este un dramaturg și romancier avangardist de origine austriacă, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2019), „*pentru influența creație care, cu ingeniozitate artistică, a explorat periferia și specificitatea experienței umane*”.

Peter HANDKE

SCURTĂ SCRISOARE

(Fragment)

JEFFERSON STREET e o stradă linistită din Providence. Ea face înconjurul cartierelor comerciale, ca apoi, în sudul orașului, care între timp se numește Norwich Street, să dea în șoseaua de ieșire din oraș spre New York. Pe alocuri, Jefferson Street se lărgeste, formând mici piețe străjuite de fagi și de arțari. În una din aceste piețe, numită Wayland Square, se află o clădire destul de mare, în stilul conacelor englezești, anume hotelul WAYLAND MANOR. Când am sosit acolo la sfârșitul lui aprilie, portarul a luat dintr-un raft, odată cu cheia, și o scrisoare și mi le-a întins. În fața ușii deschise a ascensorului, în care mă și aștepta liftierul, m-am repezit să desfac plicul, care, de altfel, nici nu era prea bine lipit. Scrisoarea era scurtă și suna astfel: „Sunt la New York. Te rog, nu mă căuta, n-ar fi de dorit să mă găsești.”

Am intrat în ascensor, iar când bătrânul liftier de culoare mi-a spus să fiu atent cum fac pasul, m-am împiedicat de podeaua puțin ridicată a cabinei. Liftierul închise ușa ascensorului cu mâna și trase un grilaj prin fața ei; cu ajutorul unei manete, puse liftul în mișcare.

Pe lângă ascensorul de persoane trebuie să fi fost și unul de mărfuri, deoarece, pe când urcam încet, ne însoțea un zăngănit ca de cești stivuite, care rămase același

în timpul mersului. Mi-am ridicat privirile de pe scrisoare, urmărindu-l pe liftier, care stătea cu capul plecat în colțul întunecat din dreptul manetei, fără să se uite la mine. Numai cămașa albă îi răsărea strălucitoare de sub uniforma bleumarin-închis... Deodată, cum mi se întâmplă adesea când sunt cu alți oameni în aceeași încăpere și când o vreme nimeni nu scoate nici o vorbă, am avut certitudinea că dintr-o clipă în alta negrul de dinainte-mi are s-o ia razna și are să se năpustească asupra mea. Am scos din palton ziarul pe care-l cumparasem dimineața, înaintea plecării din Boston, și am încercat să-i explic liftierului, arătându-i titlurile principale de pe prima pagină, că nu-mi rămâne altceva mai bun de făcut, în urma reevaluării recente a unor monede europene față de dolar, decât să-mi cheltuiesc toți banii, schimbați în vederea călătoriei, pentru că la un nou schimb în Europa aș primi mult mai puțin. În loc de răspuns, liftierul îmi arătă teancul de ziare de sub bancheta din ascensor, deasupra căruia se aflau monedele primite pe ziarele vândute, și încuviință, dând din cap: exemplarele din Providence Tribune de sub banchetă aveau aceleași titluri principale ca și exemplarul meu din Boston Globe.

Traducere din germană
de Mariana LĂZĂRESCU

• În lumea poveștilor. Desen de Evelina FRUNZĂ (sat. Grătiești, mun. Chișinău)

treptele spiritualității

Coordonator de pagină: Mariana GABURĂ Nr. 7 (243)

LABORATOARE HIGH-TECH

Rețeaua Școlilor-Model este un program strategic al Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, care își propune să transforme școlile selectate în adevărate laboratoare ale viitorului – atât prin infrastructură, cât și prin metodele moderne de predare. Inițiativa beneficiază de sprijinul Băncii Mondiale, al Uniunii Europene, Guvernului Poloniei, PNUD, UNICEF, dar și al unor companii private.

În cadrul proiectului opt instituții au fost deja dotate cu laboratoare FabLab complet echipate, incluzând imprimante 3D, seturi de robotică, plăci programabile și tăietoare laser. Astfel 1.000 de elevi și 51 de profesori folosesc platforma Langly pentru învățarea limbilor străine prin joc, iar 2.500 de elevi testează BloomCoding AR, pentru învățare prin realitate augmentată în programare și design. De la excursii virtuale la civilizații antice, până la activități bazate pe jocuri care stimulează activitatea fizică și implicarea, sălile de clasă imersive aduc noi forme de învățare.

• Primul SmartLab din R. Moldova

Recent Ministerul a decis extinderea Rețelei Școlilor-Model la 90 de instituții de învățământ în toată țara, a căror modernizare necesită un buget estimat la 220 de milioane de euro.

VIITORUL ÎN CLASELE DE AZI

Elevii au revenit în sălile de clasă. Pentru unii, cei care și-au consumat vara cu jocurile de calculator, au început zile grele. Alții, care vor să obțină cunoștințe, dimpotrivă, se bucură din plin de marele privilegiu, cel de a învăța, lucru demonstrat de istorie.

Școala de azi se află la o răscruce istorică, purtând în sine atât tradiția, cât și promisiunea transformării. Odinioară, manualul și tabla erau aproape singurele instrumente, iar procesul educațional se concentra pe memorare, disciplină strictă și transmiterea de informații standardizate.

În contrast, școala contemporană are la dispoziție tehnologii nemaipomenite: table inteligente, platforme digitale, resurse interactive

online. Elevii nu mai sunt ascultători pasivi, ci devin participanți activi, explorând lumea prin simulări virtuale, proiecte interdisciplinare și acces direct la biblioteci și baze de date globale.

Peisajul educațional este în continuă evoluție, sălile de clasă tradiționale făcând loc unor medii mai interactive și captivante. Pe piața educației inteligente și tehnologice de astăzi, instrumentele avansate precum proiecția și afișajele interactive, reali-

tatea augmentată și virtuală, inteligența artificială, software-ul intuitiv și conținutul dinamic joacă un rol-cheie în munca profesorilor. Spre deosebire de metodele tradiționale, astăzi se recurge tot mai mult la tehnologii de ultimă generație, iar sălile de clasă par tot mai des adevărate punți de comandă ale unei nave cosmice, în care elevii navighează printre informații, experimente și interacțiuni digitale.

ATRACTII... EDUCATIVE

Elevii de astăzi, deși nu mai sunt siliți cu nuiua, ca odinioară, să tocească și să repe-te mecanic, se împart adesea în două tabere: un grup dornic să cunoască și altul mai puțin ahtiat de învățatură. De aceea, școala modernă a început să caute soluții ingenioase, menite să transforme învățarea într-o experiență atractivă.

În unele școli din lume, curtea nu mai arată ca o simplă grădină cu bănci și teren de sport. În Danemarca, de exemplu, au fost construite skatepark-uri chiar în incinta școlii, pentru ca elevii să-și poată exprima energia într-un mod creativ și activ. În loc să fie muștrați pentru că se dau cu placa pe

scări sau pe borduri, tinerii sunt încurajați să-și testeze abilitățile pe rampe special amenajate. Profesorii spun că după o oră de skateboarding, copiii intră mai relaxați și mai concentrați la lecții.

În Folkestone Academy, o școală de stat americană dintr-o zonă defavorizată, după inaugurarea unui parc similar, frecvența la ore a elevilor a crescut până la 91%.

În Australia a fost creată chiar o platformă educațională online („Skatepark School”) care oferă cursuri specializate în designul skatepark-urilor, utilizând software-ul SketchUp pentru a crea modele 3D detaliate. Scopul este de a instrui viitori designeri de skatepark-uri, arhitecți și pasionați de acest domeniu.

ȘCOALA ÎN ANTICHITATE

Școala a fost cea mai mare invenție a omenirii. Grecia antică a lăsat moștenire Romei, și mai apoi Europei moderne, o știință cutezătoare și o cultură remarcabilă. Elementul central l-a constituit cunoașterea și slăvirea omului, luând amploare gândirea științifică, ce s-a delimitat treptat de cea religioasă. Apoi știința s-a separat de filozofie. Pitagora a fundamentat o adevărată „filozofie a naturii”. „Totul este număr”, spunea celebrul matematician, fizician și filozof.

Primii mari filozofi au fost și primii mari pedagogi, prin fondarea școlilor ce le patronau: **Thales** (școala filozofică), **Parmenide** (școala eleatică), **Platon** (academia), apoi elevul acestuia **Aristotel** (liceul). Metoda de convingere era critica permanentă, discuția. De aceea cunoașterea artei oratorice părea mai importantă chiar decât cunoașterea alfabetului.

Instruirea la Roma a preluat tradiția greacă. Până la

ză (*cathedra*), ridicat pe o estradă, ședea învățătorul; în jurul lui – școlarii pe scaunele simple, ținând pe genunchi tăblițele cerate și instrumentele de scris. După ce învățau cititul și scrisul, elevii treceau la exerciții elementare de calcul, folosind uneori pietricele (*calculi*), iar mai târziu aflau totul despre fracții. În școala de grad mediu, disciplinele de bază erau limba și literatura, se mai preda istoria, geografia, fizi-

• Școala din Atena. Pictură de Rafael.

vârsta de 7 ani, copiii erau educați de mamă, apoi băieții treceau sub supravegherea tatălui. Învățământul se făcea în trei trepte: *elementar* (se învăța cititul, scrisul, socotitul), *mediu* (se studiau operele scriitorilor greci și latini), *superior* (se studia retorica, dreptul, arhitectura și filozofia). Școlile erau mixte: pentru fete și băieți.

La școală unde predau *literatorii*, adică cei care îi învățau pe alții literele, se duceau aproape exclusiv copiii oamenilor săraci. Cei bogați învățau acasă. La început, instruirea avea loc sub cerul liber; mai târziu în niște încăperi (*pergula, taverna*) din Forul Roman. Pe un scaun înalt cu spetea-

ca, astronomia, în special ca elevii să poată înțelege mai bine textele literare.

Cel dintâi *grammaticus* a fost la Roma **Livius Andronicus**, primul poet latin, traducător al Odiseei lui Homer. Textul acestei traduceri era un fel de manual pentru elevii săi.

La începutul sec. I î. Hr., apare învățământul de grad superior condus de un retor sau orator, de aici și numele de școală retorică. În epoca republicană, școala romană, indiferent de grad, avea un caracter particular, iar în epoca imperială, treptat, devine de stat, având misiunea de a pregăti funcționari devotați puterii imperiale.

• Skatepark la Școala din Aarhus, Danemarca

Aniversări Manole NEAGU - 75

Scriitorul **Manole NEAGU** s-a născut la 14 august 1950 în familia țăranilor Sofia și Ion Ioniță Zlota Neagu din s. Manta, r-nul Cahul.

Studii: Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere (1976).

Debut editorial: *Trei Scufițe, trei fetețe*, 2001.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, autor a peste zece cărți de poezie, proză, maxime, sentințe și ghicitori pentru copii.

Cărți pentru copii publicate: *Soare pe asfalt*, poezii, ed. Pontos, Chișinău, 2003; *Odihna Soarelui*, poezii,

ed. Pontos, Chișinău, 2003 (ediția a II-a 2004); *Căpșuna. Ghicitori cu mir de flori*, Chișinău, 2004; *Învață din toate*. Aforisme, meditații, sentințe, ed. Pontos, Chișinău, 2005; *Scufița Galbenă, Scufița Albastră*. Text bilingv: română-franceză, ed. Pontos, Chișinău, 2005; *Ghicitori în versuri*, Chișinău, 2005; *Sufletul nu face umbră*, aforisme, ed. Pontos, Chișinău, 2008; *Paznicul*, poezii și ghicitori, Chișinău, 2010; *Gemenii*, poezii pentru copii, Chișinău, 2010; *De cum Soarele răsare*, poezii pentru copii, ed. Pontos, Chișinău, 2013 ș.a.

Manole NEAGU

Lecția

Încă de pruncuț avea semne că va fi mărunțul de statură.

În a doua primăvară a vieții sale, cam pe când cireșii, piersicii, cașii și merii se făcură albi de floare, se întâmplă să fie eroul unui caz care i se întipări în minte ca cifra făcută cu damblaua pe urechea vițelului – pe toată viața. O ține minte și o vede ca-n oglindă și azi, când crede că memoria sa și sensul vieții începuseră anume cu întâmplarea aceea.

Ieși desculț el în ogradă, neobservat de cei mai mari, doar într-o cămășuică albă de in, care de-abia îi ajungea până la buric. Era o frumusețe de timp ca-n poveste. Se porni prâsnel după puișorii de găină care-i păreau niște gogoșele de mămăligă... Alerga curios după tot ce mișcă, mai ceva ca o pisică. Pentru el ograda cu toate ale ei era lumea cea mare. Puișorii fugeau mărunțel-mărunțel și piuiiau, se aruncau în sus după fluturași și găzulițe, iar el alergia iute după aceste gogoșele aurii. Dădea din mânuțe și „piuia” și el în felul său a fericire pruncească. Deodată, îi sări ceva în spate, îl lovi ascuțit, dureros. Acel ceva era cam de-o mărime cu dânsul. Apoi îl înțepă tare și repezit în bucușoară, încât micuțul răcni sfâșietor și se îndreptă iute, speriat, spre ușa casei. În prag apărură alarmat fratele mai mare și acel ceva, mare cât o pernă, alb, se opri, se întoarse scoțând zgomote de nemulțumire și se duse în mijlocul puișorilor strânși gră-măjoară. Era tatăl lor – cocoșul, apărătorul.

Băiețelul Cristinel a scâncit cât a scâncit, dar peste un timp, când curiozitatea îl împinse iar în ogradă, avea grijă să se țină departe de cocoșul acela bătauș. Trecură și veniră primăveri, iar această întâmplare îi fu prima și marea lecție despre sine și despre lume, care, după cum a văzut și a simțit, nu se lasă cucerită fără a-și pune în acțiune „ghimpii”, în timp ce te ademenește cu atâta floare, cu atâta mișcare, cu atâtea lucruri îmbietoare.

Carnetul de cititor

Maică-sa, când îl purta drept inimă, nu avea timp de citit, ca în felul acesta fătul să prindă gustul cărții încă din burta ei. Era țărăncă. Și avea treburi până peste cap. Iar el, Cristinel, când crescuse măricel, învăța literele de la frații săi mai mari și deprinse de timpuriu iscusința buchisitului. Frățiorii luau cărți de la biblioteca școlii, le citeau și le duceau înapoi, că așa era rânduiala. Cristinel o cunoștea și el pe doamna bibliotecară, așa că se și înfățișă cu o rugămintă.

— Ce dorești, măi țică? O carte?

$$-Nu.$$

— *Păi, atunci de ce-ai venit?*

— *Mai multe.*

— *Mai multe?!*

— Da, mai multe cărți și mai... țuțurile...

— Ha-ha-ha! Mai țuțturele!...Bine, țică, bine. Iaca ți le dau.

Și i le-a dat. Și le-a citit. Încă o dată și încă o dată. Cu multă plăcere, uitând chiar și de joacă. Și bibliotecara i-a făcut carnet de cititor înainte ca el să devină școlar. Și numele pe carnet i l-a scris așa: Țuțurică. Și de asta știau doar ei: bibliotecara și el, micul iubitor de cărți – Țuțurică.

Desen de Cristina COVRIG

Sugestii de lectură

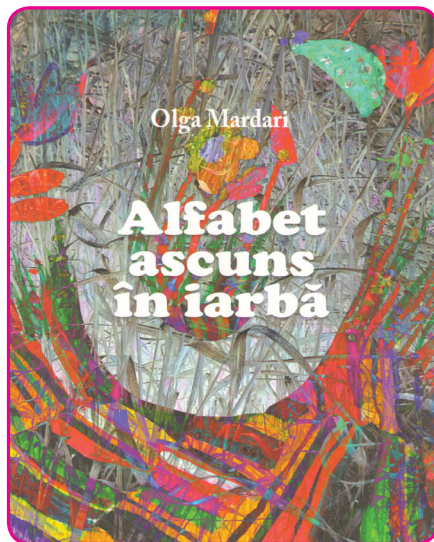
LUMINA CEREASCĂ A ALFABETULUI ȘI-A CĂRȚII...

Numai tu, copilărie,/ Mică ești din veșnicie!

Olga MARDARI

Caracterul meditativ și instructiv-educativ al „Alfabetului ascuns în iarbă” de Olga Mardari imprimă plăchetei o ținută aparte, specială, dezvăluindu-i în felul acesta enigma originală de a concepe viața cunoașterii și cunoașterea vieții dinspre poezie și reverie. Criticul și redactorul acestei cărți, Vitalie Răileanu, relevă „poezia zilelor de duminică” a volumului prin care Olga Mardari, împreună cu nepoțica sa Macrina de la Măndreștii Telenеștilor, au gândit și au conceput acest mod original de cunoaștere a „vieții noastre de toate zilele” dintr-o perspectivă nouă a „Literelor amestecate/ Cu miros de iarbă verde/ Și cu brăie colorate” ce „S-au pierdut în luncă, frate?” De aceea zice: „Să pornim cu colindatul/ Printre mure și prin fragi...”, deoarece „Literelor noastre toate/ Stau ascunse...”. Or, ele „mi-s dragi!”. De unde, sosia lirică a poetei subliniază că astfel „Cu ele voi scrie la școală/ Despre casă,/ Despre Țara/ Mea frumoasă!”. Mai mult, ea îi asigură pe copii că le vor „găsi/ În această carte” pe „Toate, toate/ Colorate/ Și din ele Alfabet/ Vă vom face un buchet/ Cu miros de cer divin/ Alfabetul meu latin!”.

Didactice și imnice în mare, versurile mardariene au o însușire a lor de a fi memorizate ușor de micul cititor, care vede în ele nu numai ceva miraculos, ci totodată și de mare folos. Astfel copiii descoperă în numele lor de persoană nume de flori și nu nu-

mai. Bunăoară, în catrenul „Macrina” micuții văd și-o floare („*Dulce floare e Macrina,/ Colorată-i și rochița./ Ea se duce în grădină/ Să culeagă o bobîță*”). Iar în altă monostrofă – „Matilda” – copiii descoperă pe rochița fetei – „romanițe”. Dar mai văd în același rând și „albinuțe”, care „vin în zbor/ Să guste nectarul lor”. Jocul de culori e prezent în catrenul „Felicica”: „*Felicica-i florică,/ Gurița-i de porumbriță,/ Ochii sunt negri ca mura – / Și-i stă bine-n bătătură!*”. Coloristica e prezentă și în monostrofele consacrate numelor de persoane ale băieților. De exemplu – „Gicu”: „*Cu căprita lui*

*bălaie,/ Gicu merge la pășune./ Și prin
iarba mătăsoasă.../ Se ascund dulci
căpșune!"/> Dialogul cu vietățile zbură-
toare e sesizabil în catrenul „Irinața”:
„Irinața-n pălărie/ Flori culege din
câmpie,/ Uite-un fluture poznaș!/ Hai
cu mine la oraș!"/> Autoarea recurge și
la diferite procedee de-a-i face pe co-
pii să se deprindă cu munca, dar neui-
tând să le „răsplătească”/ îndulcească
aceste deprinderi într-un fel. Elocvent
e cazul din monostrofa „Jan”: „Jan se
duce la izvor/ După apă cu bunica,/
Când se uită în ulcior,/ Vai! A găsit o
bombonică!"/> În cazul catrenului des-
pre Hariton poeta recurge la o pauză
de odihnă: „Hariton, băiat voinic,
Cară lemne cu bunelul./ Să ne odih-
nim un pic,/ Obosit e băiețelul!”.*

Poeziile mardariene au un vino-ncoace al lor nu numai prin forma poetică rotundă, dar și prin spiritul lor ironic, ager și clarvăzător. Ele desenează/conturează în jurul obiectelor și personajelor o umbră vorbitoare care destăinuie natura lor interioară, îți traduc nespusul cu multă căldură și cu un aer familiar credibil și inteligibil totodată fără doar și poate mai mult decât neașteptat și inspirat cu de la sine putere în deplină tă-ce-re-e!...

Piesa „Udrea” (care-l preaslăvește pe „meșterul mare” cu același nume...) ni-l prezintă pe acesta „c-un creion după ureche” reparându-și „mașinuța lui cea veche” „împreună cu bunelul”. „Vicu” din piesa omonimă strânse „un buchet micuț de viorele” de ziua mamei sale, pe care i-l va oferi

„îmbrățișând-o dragu”. „Wendy” („o fată mare”) vine de peste hotare s-o vadă pe bunica „torcând din fuior”. Este, așadar, în spunerea metamorfozată de sine un fir de lumină împletit cu amintirea din care țese o pânză nevăzută ce reflectă iubirea de toți și de toate pe care o trăiește sublim la puterea căutării de sine în alții.

„Neuitarea școlii de „acasă” exprimă într-un fel schimbarea în viață a „prințului” care „pleacă azi la școală”, unde va învăța alfabetul, să socotească și să citească. Tatăl, Regele și Mama, Regina, îi urează fiului din toată inima: „Du-te, puiele, la școală,/ Ai să vezi cât e de bine.../ Să ascuți de-nvățătoare/ Și să-nveti ce se cuvine!”

„Școlărița Rița poartă în ghiozdan o carte „cu de toate”. Dar principalul e că-n „ea soarele zâmbește”, iar „Curcubeul/ Zăbovește/ Pe un lan frumos de grâu/ Și pe cerul azurii!”. Pieseale „Vara” și „De leagăn” încheie apoteotic „universul verii cu cireșe” și „stelele-i aduc” copilului „O floare/ Cu miros/ De mere coapte”. Oricum, cântecul mumei, vegheat de un îngerăș și de glasul țărănicilor oboșiți, se lasă ca o vrajă peste cuvintele rostite cu iubire: „*Tu adormi/ În taina nopții,/ Odorașul meu iubit!*”. Pacea sufletească coboară, invizibilă, peste „miriștea” verii, peste începutul toamnei de aur și peste noul an școlar ca o rugăciune și ca o lumină cerească și lină atotdomnitoare, îndelung visată.

Tudor PALLADI

Dacă ai și tu un vis...

Mă numesc Evelina Frunză. Sunt elevă în clasa a IX-a la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din capitală. Poate nu sunt cea mai bună la matematică ori la sport, dar știu, cu siguranță, un lucru: iubesc să pictez. Frecventez cu drag Școala de Arte (clasa a IV-a) din localitatea Grătiești, unde locuiesc. Pictura este pentru mine creația în care pot să-mi exprim liber gândurile, fără cuvinte. Când țin paleta în mână, totul în jurul meu prinde viață: cerul devine mai albastru, florile mai – vesele, iar visurile – mai aproape de sufletul meu. Încă de mică, mi-a plăcut să desenez pe tot ce aveam la îndemână în momentele de inspirație – pe foi, în caiete și, spre disperarea mamei, chiar și pe pereții casei. Între timp, am luat în serios pasiunea mea pentru artă. Am participat la mai multe concursuri tematice, cum ar fi cele cu genericul: „Ornamente tradiționale”, „Vot Art”, „Motive tradiționale” ș.a. Deseori îmi reveneau locuri de frunte și mă bucuram pentru rezultatele proprii și experiența acumulată.

La începutul studiilor aveam emoții mari, însă, treptat, am căpătat curajul de a demonstra lumii prin intermediul artei plastice cine sunt și ce simt. Au fost și momente în care îmi dădeam seama că încă n-am o pregătire suficientă. Alteori eram obosită, sau trăiam cu impresia că ceilalți nu înțeleg ce vreau să transmit prin lucrările mele. Dar un glas tainic îmi spunea să nu mă opresc, ci să-mi urmez visul pas cu pas, chiar dacă drumul creației nu este ușor. De altfel, părinții și profesorii îmi inspiră încredere să merg mai departe, iar prietenii mă susțin, întrebându-mă adesea: „Ce mai pictezi acum?”. Fiecare întrebare de genul acesta mă face să zâmbesc. Pentru mine e un semn că amicii mei apreciază ceea ce fac și că munca mea are ecou. Asta e tot ce contează.

Dragă cititorule, cel care parcurgi acum aceste rânduri ale Vernisajului, dacă ai și tu un vis – nu-l abandona. Fie că pe viitor ai dori să

Evelina FRUNZĂ

cânti, să dansezi, fie să inventezi ceva ori să scrii poezii și povești, te îndemn din suflet: „Ai curaj, îndrăznește! Începe cu pași mici, învață din greșeli și fă totul cu bucurie. Nu-i neapărat să fii cel mai bun, trebuie doar să fii tu însuși”.

Eu continui să pictez, să visez. Și – cine știe? poate, într-o zi, văzând într-o galerie un tablou semnat de mine, o să-ți amintești de o tânără care mai crede că visurile chiar pot prinde culoare, dacă le dai aripi și le lași să zboare.

Evelina FRUNZĂ, elevă în clasa a IX-a la Liceul Teoretic „Ion Creangă”

mun. Chișinău

• **Tradiție**

• **La pragul copilăriei**

• **Pâinea cea dulce**

• **Narcise. Natură statică**

• **Mâinile păcii**

**DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON**

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Octombrina ONOFREI (secretar general de redacție), Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Eudochia VERDEȘ (scrisori; preocupările adolescenților); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații pentru copii).
Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul “Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Com. nr. 3017
Tiraj – 1500 ex.

